

ప్రతిది నమ్రత కటిం పలుకును

310243

Vol. 4.

వంపుటము ౯

జెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ నవంబరు నెల 6-వ తేది సోమవారము

No. 181

మంతులివాడు నం॥ ౧౨౩, కార్తీకమాస బహుళ ౩.

నంచిక ౧౨౦

అమృతాంజనము అన్ని

నొప్పలకు వంచివండు

అమృతాంజనము గాయ తుండ్రుకు

మనమయినమందు

చక్కని డబ్బీ తో సహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొప్పలకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతజ్వరచూడినిగల మాయమందుగాదు. సకలుమందులవలన మోసముగలుగును. పంచభాషచీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగుదు అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన దేశమునందంతటను వెలసినవి.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక, నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

శుద్ధస్వదేశి బెంగుళూరు - మేలు పట్టుచీరలు

జుబీచీరలు, కిరీటలు, రవికలు, రమాళ్లు, రాజశీలు, పావళ్లు, సాదాజాకెట్టుగుడ్డలు, గౌనుగుడ్డలు మొదలగునవి పురమాషిగా మేలురకం పట్టుతో చిలకపచ్చ, పసుపుపచ్చ, ఎలుపు, రోజా, ఆకాశగర్భం, ఆరంజిరంగు, మేఘగర్భం, కాశీరంగు, నెలలిరంగు మొదలగు రంగులలో వారివారి అర్థమేరకు తయారుచేసి పంపెదము.

చాయకు గారితో: ఒకసారి అర్థరయిచ్చినవారు తప్పక ఎప్పుడును మాకే అర్థమనుపంపుదురు.

వివరములకు ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

మాకం సుబ్బరాయ శెట్టి అందు బ్రదర్స్, పట్టుబడి వస్త్రజులు, చాక్, బెంగళూరుసిటీ,

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచారి గార్లు

శుగురువతి

శుగురువతి

శుగురువతి

బహుశక్తిరములగు చునుజుల మాత్రే మార్గమునుండి చీమువలె ప్రవించుచుండెడి, తెల్ల తెలు, పచ్చ తెలు గత్తెలు నీరు చురుకు శాశ్వతము మూత్రము బొట్టు బొట్టు బడుట మాటి మాటికి మూత్రము వివర్ణమై జేయుట పొత్తికడుపు నరములు తిగిదీయుట మూత్రము వచ్చినట్లు అనుమానము గలుగుట యిటువంటి లక్షణములు గల తెగలోగ సామాన్యములను మొదలంటి, విగర్హితమును, మరియు నూతనముగ సంభవించిన తెగలోగములను! 48 గంటలలోపుగ నులుమును బొందించును. మూత్రశాశ్వతమును. తీసితి (అనగా మూత్రపుతిత్తి) తుల్యపచి నోములకు అధిక బలమును కలుగ జేయును. క్రయము బుడ్డి 1-కి రూ. 1-12-0 ఖాళీరంగు మరియు పోటీజీ వస్త్రాలు వేసుగా నిర్వహించును. మా మందుల జాపితాను, కోరువారికి ఉచితముగా పంపబడును. ఆయుర్వేదాశ్రమం, నెం. 41 ఆచారప్పవీధి, మద్రాసు. తంతిలద్రవ: పండిట్, మదరాసు.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(2118-688) ఈ అపూర్వగ్రంథములో జన్మనీ గానడి, మోక్ష స్వరూపము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, కుంభాకారము, భూతజైద్యము, యంత్రములు, ఆమెరికానారి చీట్లపేజీ చిహ్నాలు విచిత్రవిశేషవిధ్యలు గలవు. ఇంగ్లీషులో మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, శీతములో గమగమగుట, శరీరములెని తలకాయలెని మాయబడించుట భూమిపైని గజముయొక్క గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ పాత్రము తెలుగుభాషలో అతి సులభమైన తెలివి వ్రాయబడి యున్నది. ఈ గ్రంథమును చదివిన ఆశ్చర్యస్థులముగా మేల్కొనెయగలరని గాల్గొంటి యిచ్చుమిన్నము. దీనికేల రూ 4-0-0. ద్వైపదము! డి. టి. జనార్దనంనాయుడు, బంగళా, గుంటూరుజిల్లా

ప్రతాప కస్తూరిమాతలు

ఇది మిక్కిలి ఖ్యాతినిగల సువాసనగా నుండును. శాంబూలములో గాని విడిగాగాని 1-2 మూత్రము పుచ్చుకొనిన అనందముగా నుండుటయేగాక, అశ్మయ, వాయువు, జలుబు జ్వరము, స్వస్థానము, దిగ్గ, ఉష్ణము, కిలరా, క్షేణ విషజ్వరములు, నీటికొవములు, పండ్లనొప్పులు, మొదలగు అనేకవిధములగు వ్యాధుల కిది విషాయుధమువలె పనిచేయును. వేలకొలది సీసాలు క్రితము చురుచున్నవి. (3851)-2 200 మూత్రలీసా 1-కి రూ 0 4-0; ద్విక సీసాలు రూ. 2-8-0 వి. పి. చార్మి ఎన్నికై వా రూ 0-6-0. వి. పి. అంతు కో. జయచక్రవర్తమానం, నెలకేపి, నెల్లూరుజిల్లా

పుటల 180 పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కలుచున్నది.

ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీరశాఖ్యమును దృఢపరచును ఆయుర్విద్వాని ఇప్పించును.

ఈ పుస్తకము ఇతరులుగా నీయబడును. పోస్టువారియ మేమే భరించి పంపెదము. వెంటనే వ్రాయుదు.

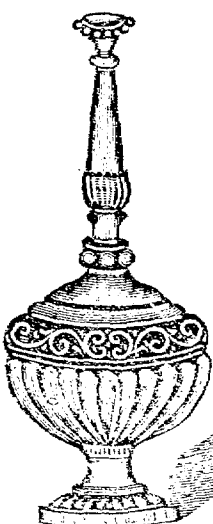
వైద్యశాస్త్ర మనోశంకర్ గోవిందజీ, ఆతింక నిగ్రహ బౌద్ధధారయము.

26. బ్రాడ్వే, మద్రాసు

మా ప్రదర్శనగదికి ఒకసారి

దయచేయుదు! (3)

ప్రస్తుత వాగ్విమర్శకు తగిన మొదటిరకం వెండికన్నీరు వెంటులు, గిన్నెలు, తిట్టలు, కంచములు, బహుమతినొసంగుటకు తగిన సామానులు, దొప్పలు మహాత్మ్యగాంధీ, తిలక్, చింతమణిల పరికరములు మన్నన నవి అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. చొక్కీపుడెడ్డి, బంగారపు వాచీగానుండును. ఉమ్మిగి రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి అందుకొనెని నగలవస్త్రములు, వైవాహికాభిషేక మద్రాసు.

వనాషధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను పోనొట్టి రక్తమును పరిశుభ్రము చేయుట యందు కేరెన్సిక గాంచినది ధరి 1-10-0 ఇండియా సిగ్నోకానందు ఎచ్చిటికైనను రిపాలాకురు ఉచితముగా పంపబడును.

విలాసము వి. డి. సావంత్ నెం 144 పనసవాడి, బొంబాయి

301-594

కాంగ్రెసు ఆజ్ఞా లింగున సంఘము

సంఘమువారిచే ప్రకటింపబడిన నివేదికము

శ్రీమూన్ కన్వేనియన్సుగాను, శ్రీమూన్ రాజనోపాలాచారి, డాక్టరు అన్నారీగార్లు
శాసనసభలకు వెళ్ల గూడవనిరి

హాకీం అబ్దుల్లాఖాన్, మొరార్జీలాలు నెహ్రూగారు, వి. జే. వల్మీకీగార్లు శాసనసభలకు వెళ్ల వచ్చుననిరి
(ఆ సో సి ఏ టె డు (నె డు))

మొదటి భాగములు

నివేదికము 5 వ తేదీని ప్రకటింపబడెను.

ఆతిథ్యమునకు వచ్చి యగు శాసనసభల ప్రవేశమును గూర్చి
ఆర్థికసభలలోను ముగ్గురు సభ్యులైన, ముగ్గురు ప్రతినిధులు
రైరి. ఆజ్ఞా లింగునమును మిత్రముగాను చాలాగా రూపకతోను
జరుపలే నని ఆర్థిక సభ్యులలోను తెలిపిరి.

సంఘసభ్యులు

జేతమునందలి స్థితిగతులను గూర్చి మొత్తముమీద
విచారణచేసి వివరించుటకు ఆజ్ఞా లింగునముగాని ఆజ్ఞా లింగున
సభ్యులనుగాని ఏమాత్రమునైన సాచరణలో బెట్టుట కెట్టి
అవకాశమును కలదా అను విషయమును గూడ విచారణచేసి
తెలుపుటను 1921 జూలై నెలలో భారత కాంగ్రెసు స్థాయి
సంఘమువారు ఆజ్ఞా లింగునసంఘమును ఏర్పరచిరి. స్థాయి
సంఘమువారు డి. హాకీం అబ్దుల్లాఖాన్ గారే యాసంఘమునకు
గూడ సభ్యులగుదురు. పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ, డాక్టరు
అన్నారీ, వి. జే. వల్మీకీ, కన్వేనియన్సు గారు,
సి. రాజగోపాలాచారిగార్లు సంఘసభ్యులు.

సాక్ష్యమిచ్చినవారు

459 మంది వ్రాతపూర్వమున సాక్ష్యముల నందిరి. వారిలో
866 గురు సంఘమువారియొద్దకు వచ్చి సాక్ష్య మిచ్చిరి. తక్కిన
98 మందియు స్వయముగా రాతేను. ఆరువారములు దేశమునం
దంతటను సంఘమువారు సంచారము చేసిరి. సాక్షులు చెప్పిన
విషయములలో వేసిగూడ తిరస్కరింపలేదు. కాంగ్రెసుసభ్యు
లలో అన్ని పక్షములవారి ప్రతినిధులును గూడ సాక్ష్య మిచ్చి
యున్నారు.

అతివాదనిరసనము

దౌర్జన్యవిరహిత అసహాయోద్యమమును పూర్తిగా నిర
సింపినవారును అసహాయోద్యమమునందలి ప్రత్యక్షమిషయమును
గూడ వదలరా దనవారును యిరుద్ధంశుల అతివాదులగుటచే
ఆ రెండుపక్షములవారి వాదమునుగూడ మేమామెడింప లేదని
సంఘమువారు తెలిపిరి.

నివేదికము

నివేదికము 160 పుటల అచ్చుప్రస్తావనైనది. దానిలో
కాంగ్రెసు సభ్యులు శాసనసభలకు వెళ్లవచ్చునా అను విషయ
మునుగూర్చి 60 పుటలలో వివరింపబడెను. అసహాయోద్యమ
ప్రారంభము మొదలు అమామబాబులలో దేశీయమహాసభ
జరుగువరకును గల చరిత్ర, మొక ప్రకరణమున వివరింపబడెను.

ప్రభుత్వమువారి నిర్బంధ విధానమును గూర్చి వివరింప
బడెను. అసహాయోద్యమమునకు ప్రతిహేతుముగా ప్రారంభింప
బడిన ప్రతిహేతులలోద్యమముల చర్యలన్నిటిని అసహాయవాదులు
అత్యునిగ్రహముతోడను ఓరిమియోడను నైరింది రని సంఘము
వారు వ్రాసిరి.

యువరాజగమనము

“కొన్ని సంవత్సరములకు పురుషులు జరిగెను. అందులకు
బాధ్యత అసహాయవాదుల పైననే మోపబడవలెనో లేక ఆజ్ఞా
లింగునములందఱు గూడ దేశీయులలో మోపుమంది కాంతిని
కదిలించుటకు అసహాయవాదుల దౌర్జన్యకాహిత్యమే ప్రధాన
కారణమని వారిని ప్రశంసించవలెనో అని భావించుకొనవలెను.
తీవ్రమనీతులందు యువరాజుగాని నీ నేత
మునకు రావించుటచేతను ప్రజల ప్రబోధము నడగించుటకు
వారు నిష్కారప్రయత్నముల నొనరించుటకును అసహాయమున
కొన్ని చింతనీయములకు నకార్యములు జరిగినవి.

రాజభక్తి

భారతీయులకు రాజువారునిపట్లను తాబట్టుటయు
పట్టుకుండ నెట్టి ద్వేషభావములేదు. బాక్సోలి-ఫిల్లిలో కాం
గ్రెసు స్థాయిసంఘమువారు శ్రీ త్రిత్వమును చేసినవిషయ
టను గాంధీమహాత్ముని కార్యాచరణమున కంపన పీఠ్యుటకు
దేశమునందంతటను నిర్బంధవిధానము చాలాప్రబలమైనది. అను
విషయము సభ్యులు సాక్షింప వీలులేదు.

అసహాయోద్యమఫలితము

దేశీయులలో శాసనసభ్యులకు ఓట్లనియ్య సర్దులగువారిలో
మోపుమంది కాంగ్రెసు సభ్యులకు అట్లులే బద్ధులై ఓట్ల నిచ్చు
టను మానివేసిరి. ఓట్లనియ్యవలెనని ప్రభుత్వమువారును కొందరు
జమీందారులును వారిని చాలా కొత్తిచేసినను గూడ వారు
ఓట్ల నియ్యలేదు.

పాఠశాలల బహిష్కరణము.

ప్రభుత్వపాఠశాలలకు వసతివచ్చిన విద్యార్థులు కొందరు
వా రి య పా ఠ శాల ల లో చే రి రి. ప్ర భు త్వ క థా
శాలలను పాఠశాలలను బహిష్కరించుట
వలన యువజనులలో అధికాంశము లగు వారు దేశభక్తి
భరితులై కాంగ్రెసుప్రచారకులుగా పనిచేసిరి. మానసియులగు
మితవాదులపట్ల విద్యార్థులు మానసి నిరసనమును మేము ఆమో
దింపబాలము. గాని కళాశాలలను పాఠశాలలను బహిష్కరిం
చుటను గూర్చి అసహాయోద్యమమునకు నైతికమగు విషయము
సంపూర్ణముగా లభించినది. దానివలన ప్రభుత్వప్రతిష్ఠ అంత
రించినది. ప్రభుత్వపాఠశాలలందు విద్య సభ్యునించుటకు గల
గుకీను విద్యార్థులకు బాగుగా విదితమైనది. విద్యార్థులందరును
ప్రభుత్వవిద్యాలయాలను విడిచినవో వారు విద్యసభ్యునించుటకు
ఏ యిరదిద్యాలయములను ప్రవేశమునందు మోపుగా లేని
కారణమున ఎల్లవారును ప్రభుత్వవిద్యాలయాలను వదలలేదుగాని
అసహాయోద్యమ సందేశమును వా రామోదింపక పోవుట
కలన గాదు. మేము చూచిన బాటియ ప్రతిష్ఠాపన లన్నియును
ధనాభావమున కృతించుచునే యున్నవి.

స్థాయి వాదులు

స్థాయిస్థాన బహిష్కరణము విజయమైన దనుటకు స్థాయి
స్థానములను త్యజించిన స్థాయివాదుల కక్షికారుల సంఖ్యలే
ముఖ్యమందులేని ఆబహిష్కరణము నెగ్గలేదనియే చెప్పవలసి
యుండును. దేశమునందంతటను మొత్తముమీద 1200-1500 మంది
స్థాయివాదులు మాత్రమే స్థాయిస్థానములను బహిష్కరిం
చిరి. మొత్తము స్థాయివాదులసంఖ్యను బట్టి చూచిన యీ
మొత్తము కడు స్వల్పము. అట్లుత్యజించినవారిలోగూడ కొందరు
మరల నిపుడు ప్రి డి రి వృత్తిని ప్రారంభించిరి. కాని స్థాయిస్థాన
బహిష్కరణమునకు ప్రాతిపదికమగు అసహాయోద్యమ సిద్ధాం
తమును మాత్రము స్థాయివాదులు బాగుగా గ్రహింపగలిగిరి.
అసిద్ధాంతము కడు క్లాభనీయును గాని అచరణమునందు దానికి
గూడ నతివాదాన్ని దోషము తటస్థించినది.

స్థాయివాదులు- కాంగ్రెసుకేంద్రీయములు

ప్రీతివృత్తిని స్థాయివాదులు మానవత్వము వారు
కాంగ్రెసు సిద్ధాంతము నంగీకరింతులేని వారు కాంగ్రెసు సంఘ
ములకు సభ్యులుగను ఉద్యోగులుగాను ఎన్నుకొనబడుట కెట్టి
అభ్యంతరమును లేదు. దానిని గూర్చి ఎవ్వరును సంశయింప
ని న లేదు. అట్టి స్థాయి వాదులను ఎన్నుకొన
గూడదని కాంగ్రెసు సభ్యులకు వున్నది. ఆ జ్ఞా
పించి యుండలేదు. అట్టివారు రంగస్థలమునందు కనపడనివలె
వలె తెరచాటున నుండియే పనిచేయవలెనని గాంధీగారు మాత్ర
ము బోధించిరి. దాని వాధారము చేసికొని వృత్తిని మానని
కీర్తి కాంగ్రెసు ఉద్యోగులుగా నుండగూడదని కొందరు రతివాదు
లు వాగ్ధానము చేసిరి. కొన్ని రాష్ట్రములలో కాంగ్రెసు సంఘ
మువారట్టి నిబంధనలనుగూడ చేసిరి. అత్యంతముగల స్థాయి
వాదులు కాంగ్రెసుపట్ల నభిమాము పూర్తిగా కలిగిన వారై
నను వారు కాంగ్రెసులో పనిచేయుటకును కిదియే బాటినంత
ప్రబల నిరోధమే యున్నది. అట్టివో వారిపట్ల కేవలము అసహ
నకరముగా దేశమునందున్నవోట్లను యితరులు ప్రవర్తించుటచే
తుమింప వర్తయగాని అవసరక పాలై వచ్చునొకప్పుడులను
వదలకొనుట లభ్యంబైనది. ఇట్టి పాఠశాలలకు వసతివచ్చిన దేశీ
యులలో ప్రభుత్వపాఠశాలలలో పోక్కుటియగు స్థాయి వాది
వర్తమువారి సహాయమును అసహాయోద్యమము గోల్పోవుట
తటస్థించినది. ఇటుక స్థాయి వాది వర్తము వారు
ప్రశంసనీయులగు దేశీయజేతీయులనున్నారు. వారి సహాయ వర్త
వర్తముగాను భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘమును గీరివలె
మును గూర్చి గట్టి శ్రద్ధబాని యీలోషమును వెంటనే తొల
గింతురని నమ్మెదము.

బహిష్కరణోద్యమమును తొలగింపగూడదు

పాఠశాలల స్థాయిస్థానముల బహిష్కరణమును తొల
గింపవలె నని మేమెంతమాత్రమును నూచించుచుట లేదు. విద్యా
రూప పాఠశాలలను స్థాయివాదులును కక్షికారులును స్థాయి
స్థానములను బహిష్కరింపవలెనని కాంగ్రెసుసభ్యుల వాదన
తీర్మాన మటులే ఆచరణమునందుండవలెను.

సంచాయితీలు

పంజాబు, బెంగా, విహార్, సంయుక్త రాష్ట్రములలో బా
టియంతాయతీ స్థాయిస్థానములు చాలవరకు సంపూర్ణము
ముగనే పనిచేయుచున్నవి. సంయుక్త రాష్ట్రములలో బాటియ
సంచాయితీల నన్నిటిని రూపుమాపుటకు గట్టిప్రయత్నముల
నుద్యోగులు చేయుచున్నారు. కొన్నిచోట్ల సంచాయితీల
వారు కేవలము బ్రిటిష్ స్థాయిస్థానముల పద్ధతినే అనుకరించు
చున్నారు. సంచాయితీల అవకాశమును విధులను వారు సరిగ
గ్రహింపలేదు. కాన ప్రభుత్వపాఠశాలలకు పరిశీలులకును అను
కులమగునట్లు వెనుకటి మతస్థసంచాయితీల నిబంధనలను సవ
రించి సర్వసమానములగు నిబంధనలను రాష్ట్రీయసంఘములు
త్యలలో నిర్ణయింపవలెను.

స్వదేశీ

19 కాంగ్రెసు రాష్ట్రములలోను 16 రాష్ట్రములలో
స్వదేశీని గూర్చి పనిచేసిన వారుగా జరుగుచున్నదిగాని బట్టల వేత
చురుకుగా జరుగుటలేదు. ప్రజలకు కావలసినన్ని బట్టల నింకను
నేరుజాలియుండలేదు. కొన్నిచోట్ల ఖద్దరులో కలితీగూడ
చేయుచున్నారు. గ్రామములలో ప్రతిఘటన రాట్టములపై
నూలుకడవనట్లును చేతివర్ణములపయ నా వదులునూలుతో
బట్టల నేయునట్లును చేయుటయుండే కాంగ్రెసువారు కనుగొని
నంతను వినియోగింపవలెను. నీ క ర మో క లి తీ యో తెలిసి
కొనకుండ ఖద్దరుబట్టలని ఏవో బట్టలను పట్టణములకు
తెప్పించి దుకాణములను నెట్టింపి విక్రయించు ప్రయత్నముల
నన్నిటిని మానివేయవలెను. ఖద్దరుబట్టల వేత విక్రయము
మున్నగు విషయములను గూర్చి ప్రత్యేకముగా విచారణ చేయు
టకు ఒకసంఘమును వెంటనే ఏర్పరచవలెను.

తీలకు స్వరాజ్యవిధి

ప్రభుత్వమువారి నిర్బంధము చాలాప్రబలము కలనను
ప్రజలలో దానివలన నుత్సాహము తగ్గుట వలనను తీలకునిధికి
ఆదాయము తగ్గినది. ధనలోపముచే కాంగ్రెసు కార్యములు
జరుగుట చాలకష్టమగుచున్నది గాన దేశీయులు దీనిని బాగు
గా గుర్తింపవలెను. ప్రజలకు సంకృష్టి కలుగునట్లు కాంగ్రెసు
సంఘములవారు తక్కిలను సరిగా పూర్తిగా ప్రకటింపవలెను
తీలకునిధికి 1,2,9 1407 రూపాయలు చేరెను. కోటికి మించిన
మొత్తము లభించెను.

సభ్యుల సంఖ్య

కాంగ్రెసు సభ్యుల సంఖ్య ఎంతమాత్రమును సంపూర్ణము
ముగా నుండలేదు. దానికి నిర్బంధవిధానమును నిరస్తాహమును
కారణములై యుండును. ఇకముందు శ్రద్ధగా పనిచేసిన చాల
మంది చేరగల రని నమ్మెదము.

వలంటీరులు

వలంటీరులలో ప్రమవర్ధి, విధేయత నియమముల
ననుసరించుట మున్నగు నవి చాల లోపముగా నున్నవి.
ఇకముందు వలంటీరులను చేర్చుటలలో చాల శ్రద్ధతోను కాగ
రూపకతోను పనిచేయుట బహురము.

అస్పృశ్యత

ఈ సమస్య మతసంబంధ మగుటచే చాలకష్టములతో
కూడినదై యుండిన ను విశోధనము పూర్తిగా నంత
రించినది. నిరాశజెంద వలసములేదు. నెమ్మదిగా ననుకూల
భావము కలుగుచున్నది. తగవులమాయలను కలహకారులు నగు
వారిని తొలగించిననేగాని బాటియతస్థులవాదము లంతరింపవు.
ప్రజలలో విరోధములను సుస్పృహజ్ఞేయములను ఆరాజక
మును భేదములను కలిగించుట వైసనే ఆధారపడియున్న అధిక
వ్యయములకు గుఱి యిండియా సినిమాస్టోడు ఉద్యోగులు
తొలగినగాని నీకలహకారు లంతరింపెను. సుప్రభుత్వరాజ్య
మేర్పడినగాని నీవిషయస్థితి ఉద్యోగులు తొలగరు.

మలబారులో మత ద్వేషములు

మలబారులో హిందూమహమ్మదీయమతములవారికి కలిగిన
పరస్పరద్వేషములను తొలగించుటకు ఆ రెండుమతములవారు
మలును సర్వవిధముల గట్టిప్రయత్నము లొనరించుచున్నారు.
కలహకారులు చేసిన అనేకప్రయత్నములలో కాంగ్రెసు ఖిలా
ఫతుసంఘములవారు సకాలమున పనిచేయుటవలన కలహకారుల
ప్రయత్నముల నన్నిటిని నిర్మూలించవలెను.

తెలంగాణ ప్రజల పక్షాన వారి విభిన్నమైన భావాలను

రెండవ దశలో సామాన్య జాననపథ్యము పట్ల గూఢభావము లేని
 ప్రతిజ్ఞాచారము ముగియ నభ్యుదయము కలుగిరి. ప్రభుత్వసృష్టియందు
 సామాన్యము సరిగా గుర్తింపబడలేదు. కామనశక్తిని వెల్లిన
 పో సామాన్య వస్తువన్నంతవలెకలె భావముతో సామాన్యము
 మాటలాడిరి. కాంతిగను వాద నిర్ణయించి వ రెద్దని
 నువ్వీ జిత్తోల్లంఘనముగాని వువ్వీ జిత్తోల్లంఘనముగాని
 జనపదమునని హెచ్చువంది నూచించిరి. ఇప్పుడు జిత్తోల్లంఘ

సమయమున తలపెట్టుకొని పనిచేయి; కాన ఆజ్ఞోల్లంఘనముతో సహనమును నుష్కరింపఁగల మింతకంటి కంటి టన సరము. కాంగ్రెసువ్యవస్థ లాభమును నిర్మాణవిధానమును పూర్తిగా కొనసాగించుచున్నచో కాంగ్రెసువ్యవస్థ ప్రజలకును మున్నగు సుదీర్ఘకాలములో పెట్టింపవలసినదని అని హాకింటి చాసెను.

ఆజ్ఞోల్లంఘనము

ఏదో ఒక విధమున ఆజ్ఞోల్లంఘనమును నవలంబించుట ముఖ్యమగునగున నున్నది. నిర్మాణవిధానమునందు సాక్షులలో చాలమంది నమ్మకమును పెట్టెడిది. నిర్మాణవిధానము ఆజ్ఞోల్లంఘనమునకు ప్రభువును నిర్ణయించుటకును ప్రజలకు లాభములను కూర్చుటకునుగాక కలగరముని చాలమంది నమ్మకమున్నది. ఇది కంగ్రెసువ్యవస్థను చాలమంది నిర్మాణవిధానమును జరుపకలెనని కోరుతున్నది. ఆజ్ఞోల్లంఘనమునకును నిర్మాణవిధానమునకును ఎట్టి సంబంధమును లేదనుచున్నది. సమష్టి ఆజ్ఞోల్లంఘనమును ప్రారంభించునెనని నలుగురుమాత్రమే నిష్కర్షగా కోరిరి. సమష్టి ఆజ్ఞోల్లంఘనమును వమ్ములను చెల్లించుటకును పాపముగఁది ఆమోదితమైన కాన వానిని చూచింప జాలము. క్షణిక ఆజ్ఞోల్లంఘనమునకు పాపముగఁది సహించింది. 243 మంది క్షణిక ఆజ్ఞోల్లంఘనమును ఆమోదింది. కారితో 112 గురు క్షణిక ఆజ్ఞోల్లంఘనమునుగూడ ఆమోదింది.

ప్రభుత్వవ్యవస్థలు న్యాయవిధములు

కంగ్రెసు, సంయుక్తకాంగ్రెసులు ప్రభుత్వములవారు చేసిన సత్తెత్తులు న్యాయశాస్త్రమునకు ప్రతికూలముగానున్నవని నమ్ముటకు కన ఆధారములు కలవని అర్థమగుచున్నది.

కానననభలు

శ్రీయుతులు కస్తూరిరంగయ్యగారు, ఎం.ఎ. అన్సార్, రాజగోపాలాచారిగారు అభిప్రాయములు.

కానననభలు వెల్లగుడదు

98. అసహాయోద్యమ కార్యక్రమమునండి కానననభా బహిష్కారమునకు తొలగించవలసిగదిగా ముగవనలలో ముగ్గురు కలవో నొసంగిరి. ఇందులకు మేము విప్లవకాలముకు దుటకు ఎంతయు చింతిల్లెడము. నిర్యంతనంపు పర్యవసానముగిన 23వ ఆగష్టు 16 వ తేదీని పాట్నాలో సమావేశమైన పును సభ్యులందఱును వివిధవిషయములగుర్చి బాగుగచూచి తీర్మానముల స్థిరపరచిరి. ఈ కానననభా ప్రవేశమునకు గూర్చి మాత్రము సభ్యులందఱును ఒక్కరకప్పు ప్రస్తుత కార్యక్రమము నందు మాన్యుండగూడ దని తరువాతిప్రాముఖుల చెప్పిరి. కాని ఆజ్ఞోల్లంఘన 7 వ తేదీని కమిటీసభ్యులు తమ నివేదికను అఖిల భారత జాతీయోపసంఘమునకు పంపుటకు గూర్చి యోచించుటకు ఢిల్లీలో సమావేశమైనపును సభ్యులలో నిర్ణయ గమనభి ప్రాయములను పురస్కరించుకొనిరి. ఈవిషయమై కమిటీలో రెండుగమన భిన్నాభిప్రాయములు లేవెడలు. కావుననే మేము మాత్రాసా యములను ప్రత్యేకముగ వ్రాయవలసివచ్చెను. మానవచరణ అభిప్రాయములను వారములను వాచావాచి విన్నవించిరి వారి నివేదికను ఒకసారియైన చదువుట మాకు ఉపసాధకము.

ధర్మబద్ధము కాదు.

99. కానననభాప్రవేశతీర్మానము ఏవిధమున వైకను నికరకార్యమునూత్రమునను విడదగి. అందువలన, కల 1 త్రా అనునదియందు సభ్యులందఱు పాఠించి మరల నాగపూరులోను అసహాయోద్యమములోను కనననభా కాంగ్రెసువ్యవస్థను స్థండి వెల్లగుటకు యత్నించు. అసహాయోద్యమ కార్యక్రమము లా ని లాకము లేక కలగరము ఎట్టివిధమునతో కొనసాగించ బడెదో 4 వ అధ్యాయములో కల్పించెడిను. రాష్ట్రమునొక్క లలో ఇంకొక్క విధములకలగరమును గల్గు నుచున్నవలన జేయక అసహాయోద్యమకార్యక్రమములో నియంత్రమును విడచి దుట చాల మున్నవైకనియని మామొత్తిప్రాయము. ప్రభుత్వము యొక్కచెలమిను ప్రభుత్వము కానననభాపై ముఖ్యముగ కాదా రపడియున్నది. ఇప్పుడు కానననభాను ప్రవేశించుట యవగా కాంగ్రెసు భిన్నమును విడచి మరలచూచునది. అందువలన ప్రభుత్వముగారు సహాయకరత్వము నిర్వహించుటకు సాయములు యాచి.

నా దాము 7 వర్షమును 3 వర్ష బాధిల్లముగూడ పెట్టె యె 1 వ తేదీని కానననభారంభమున సాధ్యమింపచు నిట్లు జెల్తును.

“ప్రభుత్వములో కొక మంది ఉన్నాకలగరమును విషయము గాన్నించుచున్నది. మరలలే విషయమైయెడల దేశములలో వివిధ భిన్నములను చూచుటకు పట్టుటలవారు, ఇదివరలో నికాకర కార్యక్రమ కార్యక్రమములను ప్రభుత్వమునందఱును విహింపఁ దింపవలెనని కోరుచున్నది కానననభాను వెల్లగుటకు తమ రాజ

కీయోదేశములను సక్రమముగ ప్రభుత్వ యంత్రము ద్వారానే గళపరచుకొనటమును నిశ్చయించుకొనియుట చెలియుచున్నది. ఇది నిజముగ పూర్ణి వ్యవహారమే. సంస్కృత కానననభా సభ్యులందఱును ప్రభుత్వమును ఇదియే ప్రబలతీర్మానము.”

కానననభాను వెల్లగుటకు గూర్చిన తీర్మానము మని ప్రజలలో పెట్టి కలవర మొదలుపెట్టినో పజాబు రాష్ట్రము కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి యగు సంలాగం గారు తమ సాక్ష్యములతో బాగుగ విశదీకరించిరి.

“హాకి” గారు:— ప్రతి కానననభాను వెల్లగుటకు ప్రయోజనముగల దని మీ కాంగ్రెసు సంఘమువారు తలంచుచున్నారా?

ఉ:—మేము సంఘములో నీ విషయమై చర్చింపలేదు. అది మున్నె చర్చించుటకుల దేశమునకును ఉద్యమమునకును అపాయకర మని నాజ్ఞాప్రాయము.

ప్ర:—మీ అపాయము?

ఉ:—మన ఉద్యమ మవజయము గాంచె నని ప్రజ లను కొన ప్రారంభించెదరు. ఇది మన ఉద్యమముపై మచ్చయును. మనకు కానననభాను వెల్లగుటకు గూర్చి చర్చించునెడల నికాక రణోద్యమములో నవనరమే చేరు.

సంయుక్తరాష్ట్రము కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి యగు పండిత హరికృష్ణనాథ విశ్వగారును ఇతే యభిప్రాయమును చెప్పిరి:—

“హాకి” గారు:—ప్రతి కానననభాను వెల్లగుటకు ప్రభా మానసమునందు చున్నదికను గల్గు నని మీరు తలంచెదరా?

ఉ:—నిశ్చయముగ గల్గును.

డాక్టరు పట్టాభినితారా మయ్యగారి యభిప్రాయ మిక్రింద చెలువబడినది:—

ఉ:—కానననభా ద్వారా ప్రభుత్వమువారిని లొంగ దీయుట యసంభవ మని నాకు గట్టిశక్యము గలదు. ప్రతి స్థంభము ఒక్కరక రావు. ప్రభుత్వమువారి కెట్టి సాధనములు గలవో జనకు చెలియును.

పండిత నెహ్రూ:—ప్రతి కాంగ్రెసువారు కానననభా ప్రవేశమును అంగీకరించుచు తీర్మానమును గావించునెడల ప్రభా భిప్రాయము అందులకు అనుకూలముగ నుండదని మీ రవేదరా?

ఉ:—కాంగ్రెసు పరిశ్రమై అసహాయోద్యమ మవ జయము గాంచినట్లుల వారు భావించెదరు.

ప్ర:—గాంధీమహాత్ముడు వచ్చి యిదివాకి జెప్పినను అంతేనా?

ఉ:—అప్పటికిని అసహాయోద్యమ మవజయము గాంచె ననియే వారు తలంచెదరు.

దేశములోని అభిప్రాయము

90. మేము దేశములో పర్యటనము గావించినచోట్ల నెల్ల కాంగ్రెసు కార్యక్రమములో కానననభాబహిష్కార మును గూర్చి మార్పు అక్కరలేదను అభిప్రాయము ప్రబలి యున్నట్లుల మాకు బాగుగ విశదమయెను. కానననభా ప్రవేశ మునకు అనుకూలముగ నన్న పూజా, నాగపూరు, అలా లా దేశములలోని మహారాష్ట్ర, నాజిగులు గూడ తమ ప్రతిపాదన మును బహిరంగరథలలో కొలదిమాత్రము ఆమోదించెద రని ఒప్పుకొనిరి. విచారణ సంఘమువారు పుచ్చుకొన్న సాక్ష్య ములో సాక్షు లీక్రిందివిధముగ విభజింపబడిరి:—

సాక్షుల సంఖ్య.	
కానననభాప్రవేశము కద్దవారు	302
కానననభాను వెల్ల వద్దనుచు యెన్నికలకు	1
నిర్లుకలే ననుచు	
ధర్మాను గల్గువలెననే కానననభాను	3
వెల్లవద్దనుచువారు	
కానననభానును కదలినను లేక ప్రస్తుతము ఆచరణలో పెట్టుకన్నను కానననభాను వెల్లవలె ననుచు	5
బహిష్కారమును తొలగించి ప్రవేశమును	
యిష్టానుసారము జేయగలవారు	7
కాంగ్రెసు ఉత్తరప్రదేశ్ కానననభాను వెల్లవలెననుచు	28
అధికసంఖ్యాకుల నున్ననే కానననభాను వెల్లవలె ననుచు	19
ఇతర అధికసంఖ్యాకులనున్న కానననభాను వెల్లవలెననుచు	11
సంపూర్ణ ప్రతిష్టంభనములకు వెల్లదన నుచు	15
యధానుసరింప నుచుకాదునను వెల్లదన నుచు	85
కానననభాను ఉన్నరేతి నే ఉపయోగించుటకు వెల్లదన నుచు	36
మరలచూచు	
కానననభాను వెల్ల కాంగ్రెసు యెన్నికల జరుపవలెననుచు	4
కానననభాను వెల్ల వ్యక్తి ప్రయత్నమువలన యెన్నికల జరుపవలె ననుచు	1
యధానుసరింపముగ అసహాయముజేయుటకు కానననభాను వెల్లదన నుచు	

దీనిబట్టికానననభాను వెల్లగుడదను సాక్షులసంఖ్య అత్యధిక మని స్పష్టముగాగలదు. ఇకను రాష్ట్రములపై చూచియుండు 17 రాష్ట్రములలోని సాక్షులలో నధికసంఖ్యాకులు కానననభాప్రవేశమునకు ప్రతికూలముగ నున్నారు. చెందు రాష్ట్రములలో మాత్రము ప్రతిపాదాభిప్రాయమును కొలదిమంది బలపరచుచున్నది. సాధారణముగా దేశమంతటను కానననభాప్రవేశమునకు ప్రతికూలముగ నభిప్రాయమున్నదనుటకు సందియములేదు.

అది అసహాయోద్యమమా?

91. కానననభా ప్రవేశముకలసహాయోద్యమ భర్తము కల భంగము గల్గించునను, ఆదేశము ముగవనలను ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు తాము చెప్పవలసినవిషయములను బుంధించుటకు వలనవడ దనియు, కానననభాను తాము వెల్లగు స్వల్పలాభము లను త్రోసివైచి సంస్కరణములను నాకముజేయుటకని యనుచున్నాడు: సంస్కరణములను నాకము జేయుటకై నిర్యంతనోద్యమ నూత్రముయొక్క పద్ధతియై కానననభాలోనికి వెల్లయే హో రా ద క ల ని న కా ల మో న న్న మై క ద ని వారు అఖిల భారత జాతీయోపసంఘమునకు దెలుపబ టానుకొనియున్నారు. ఇది సంపూర్ణ ప్రతిష్టంభనముల వలన గల్గునని వారు చెల్లుచున్నారు. ఈతీర్మానమును గూర్చియే 1920 సెప్టెంబరులో కలకత్తాయందు జరిగిన కాంగ్రెసు అసభ సభలో సుపూర్ణముగ చర్చించబడి త్రోసివేయబడెను. మేము కానననభాప్రవేశమున కనుకూలముగ నుండుచాది విచారించిన సాక్షులలో 15 మంది సంపూర్ణ ప్రతిష్టంభనములు కాకతె ననుచున్నారు. మిగిలినవారి కానననభాను ఏదోవిధముగ నుపయోగించవచ్చు ననుచున్నారు. మానవచరణను నూచించుతీర్మానమును దేశములో కాంగ్రెసువారు ఎంతయు నాక జపాన్య ల్పసంఖ్యాకులు మాత్రము అనుమతించుచున్నారని నొక్కి జెప్ప నక్కరలేదు. ఏమ చెప్పవలసికది, యిదివర కం త కా ల ము నుండియో కానననభాబహిష్కారమును తొలగించవలె నని ఆం దోళన జేయుచున్న కేల్కారు అని మన్నన గలవారిని చాల భేదముగూడ గలదు. డాక్టరు యూచిగారు (నాగపూరు) వెంటనే సంపూర్ణ ప్రతిష్టంభన విధానము ఇవ్వము లేదనయు, అప్పుడప్పుడు కాంగ్రెసు ఉత్తరప్రదేశ్ ను దీనికొనవలె ననియు, చెప్పిరి. లాభకరములను తీర్మానములను అన్నచో ప్రభుత్వములో బాటు వాడు సమ్యకుల నిచ్చెదరు.

యన్. కస్తూరిరంగయ్యగారు.

ప్రతి ముగ్రులను కానననభా అసహాయోద్యమమునకు నండి నియమించుటకు ఆదేశము లేదనియు మీరు చెప్పుచున్నార.

డాక్టరు మాంజీ:—ఉ. నా కెట్టి ఆదేశములేకపోవుట యేగాక మనపక్షమునండియే వా రెన్నుకొనువడలె నని నేను కోరెదను.

ప్రతి అయితే మంత్రికార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వముతో ననేవిధముల సహకారము జేయవలసియుండును గదా?

ఉ:—కాంగ్రెసు ఉత్తరప్రదేశ్ ప్రభుత్వమునందఱు కాలము ఆయన సహకారము జేయవచ్చును. అందు ఆభాయమేమి యను లేదు.

అఖయంతగారు (నాగపూరు) మాడ ప్రభుత్వ తీర్మానముల నన్నిటినిగాక అసానుకరము బుంధించి యెదిరించవలె ననుచు.

కేల్కారుగారు(పూనా) మాడ తమ ప్రత్యుత్తరము లలో నిదేయభిప్రాయముల చెల్పిరి.

“పండిట్”:—ప్రతి కానననభాను వెల్ల నుచుకాదు జేయుటయో అసహకారము జేయుటయో మీ రి కోరుడద?

కేల్కారుగారు:—ఉ. సాధ్యమైనపుడెల్ల నెదిరించి అసహకారము జేయుటకు. అది లాభకరమగు తీర్మాన మైకా నేను దాని నెదిరించెను.

ఏ. కంగస్వామి అయ్యగారు (బీ.రామ) కామ చానుగారు (అంధ్ర) సత్యనూరిగారు (నాగపూరు) మీ సాక్ష్య మును గూడ నిదేయముగ నున్నది.

పండిట్:—ప్రతి కానననభాను వెల్లవలెననుచు ముఖ్య మును కారణమును అగులు కనుగొనుచు, పెట్టుటకును మీ కి యంతయును స్వల్ప విషయములతో క్షమమునుజేసియో, అగులు ఆదర్శము దృష్టిపరచునండి పోవునదేనా!

రంగస్వామి అయ్యంగారు

ఉ॥ కాననసభలలో నీ విప్లవము జేయుటకులన యితర కనుల జేయకులన కంటె కాంగ్రెసు పని తెక్కున సహాయము గల్గునని వాదించును.

ప్ర॥ కాననసభలలోని ప్ర॥ నేను కాననసభలలో స్థానమునకు నిల్చినయెడల చేతులవీసిన దేమో మీరు దెల్పెదరా? యని నే ననుచున్నాను. విద్య, లాభండు తెలియని ఖజయముల సంపదమున తీర్మానముల నుపపాదించవలెనా?

ఉ॥ కాంగ్రెసు కార్యక్రమము కొనసాగించుటకును అన్యాయమును తొలగించుటకును అని యెంతవరకు తోడ్పడజో అంతవరకు జేయవచ్చును.

ప్ర॥ ప్రభుత్వమువారు మంజూరికాములను తెచ్చినపుడు మీరొక పక్షమువారు స్వీయభిమానముతో తిరస్కరించి నపుడు మనము ప్రభుత్వమును బలపరచు వలసినదేనా?

ఉ॥ ప్రభుత్వము నుపసంహరించుటలో మనము ప్రభుత్వమునకు సాయము జేయవలసినదే.

ప్ర॥ మనము సంపూర్ణప్రతిష్టంభమును జేయగూడదా?

ఉ॥ గూడదు.

వి. రామదాసుగారి (ఆంధ్ర) అభిప్రాయ మేమనగా, ప్రజలు కాననసభలలోనికి ప్రతిష్టంభములను జేయునట్లేముతో వెళ్లరాదు. కాంగ్రెసువారులు కాననసభలకు వెళ్లువారు సంస్కరణవిధానమును అజయముగాంచునటులు జేయక దానిని పనిజేయంపరక నని నా యభిప్రాయము. ప్రభుత్వమువారేమైన మంజూరికాములను జేయునెడల నేను సాయముజేసినను. వారు యేదైన దుష్టకానము జేయునెడల నేను తిరస్కరించెదను.

రాజగోపాలాచారిగారు ॥ప్ర॥ సత్యమూర్తిగారు, మీరు సంపూర్ణప్రతిష్టంభములు కావలెనందున నేను నమ్మదను.

ఉ॥ మనకు స్వరాజ్యము లేదేమో యిచ్చునో అది కావలె నందున, నే నేమియు తీర్మానించుకొనలేదు.

ప్ర॥ వాగ్దానములు, ఉత్తరవుల ద్వారా యింకను యేమైన పని జరుగునేమో చెప్పగోరకును.

ఉ॥ అందువలన మానవత్వమునకు వైచ్యము గల్గునని భావించెదను. దానివలన కావల్యము వృద్ధిచును. కాంగ్రెసు ఉత్తరవులన్నను కాననసభాభ్యర్థుల వాగ్దానములన్నను నాకు యిచ్చునలేదు.

కస్తూరిరంగయ్యగారు

ప్ర॥ అసహాయోద్యమధర్మము లేమైనను సరే స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు అవసరమైన పని నెల్ల జేసెదరా?

ఉ॥ అవును.

నెహ్రూ అభిప్రాయములు

ఈ వై దెల్పిన వాక్యాలములకు భిన్నముగ మానవచరులు తాము ఏమైనను సరే యధానుగుణ్యసహకారము జేసి గాని అసహకారము చేసి గాని ప్రతిష్టంభములను సంస్కరింపజాలమని యభిప్రాయముల గల్గియున్నారు.

93. ఇందుకు విరుద్ధముగ కాంగ్రెసువారులు యభిప్రాయము ప్రబలి యున్నను కాననసభా ప్రవేశమునకు అనుకూలముగ జేయునకు దారి బాదనలే నని మానవచరుల యభిప్రాయము. నేరేము యొక్కయు, కాంగ్రెసు ప్రచారకుల యొక్కయు, అభిప్రాయముల నిటుల ప్రోత్సహించుట యుక్తముకాదని మేము వారిలో నేకీభవింపజాలము. దీనిని బట్టి చూడ వేరేములోని కాంగ్రెసువారులను నిర్మాణకార్యక్రమమునండి నూతనకార్యక్రమమునకు మరల్చి యిత్తింతుట యగుచున్నది. మానవచరులు చెప్పు మానవ లంగీకరించినయెడల, ఎన్నికలలో సభిసంఖ్యాకులు వీరిపక్షము జేరుట కవకాశముదూరమగుననుటకు, కాంగ్రెసువారుల అధికసంఖ్యాకులసాక్ష్యమే చాలబలముగనున్నది. అనుకొనినటుల కాననసభలలో ప్రతిష్టంభముల జేయుటకు అందున్న బాధితచరుల భేదముల కనుకూలముగనున్న స్థానములలో అధికసంఖ్యాకులు అందుట యసంభవమని తలంచవలెను. పోనీ ఒకవేళ నిరాకరణవాదులు చాలమంది కాననసభలలోనికి వెళ్లినను, అచట నేమి చేయవలయునో శిక్షణ మనబడుటకు కాంగ్రెసు ఉత్తరవుల బొందుట ఆచారము క్తముగా నెరవేరు. కలకత్తా అససంసభలో, లాలా లజపతికాయ గారు చెప్పినమాటలను పాటించు.

“ఈకాననసభ లోనిలోను సహజముగనుచున్నయెడల దనియు, అందువలన కాననసభలకు వెళ్లువారు యెక్కిరు లగుదు రనియు గాంధీమహాత్ముడు చెప్పినమాటలలో చాలప్రభావము గలదు. ఇందు లెహ్రూసభ్యులనత్యము గలదు. నామిత్రులు చాలమంది నిష్పక్షపాతవైఖరితో, ఉన్నతోద్దేశములు గలవారు, కాననసభలకు వెళ్లి, తేల్చి క్రియు, జాతిహింసయు విమర్శింపవలసిన నాయునుభవమువారు నాకు దెలియును.”

సాక్ష్యమునుండి వైకొనిన యీక్రింది భాగములు వైది దెల్పినకట్టము లన్నింటిని విశదీకరించును.

మండితహరికరుణాధర్మము (సంయుక్త రాష్ట్రములు)

మండితీ—ప్ర॥ కాననసభలకు వెళ్లువారు మియుద్దేశము. ఉద్దేశమెట్లున్నను అచరణయోగ్యతనుబట్టిమాడ నిరాకరణ వాదులు కాననసభలకు వెళ్లవలె నన్నచో ఉంటుందనిన చరతుల పూర్తిజేయుట చాలవచ్చునని మీరు తలంచెదరా?

ఉ॥—అవును. అంతే.

నాయకులు కాననసభలకు వెళ్లరాదు.

94. చాలమంది నిరాకరణవాదులు, గాంధీమహాత్ముడు, అలీసోదరులు, లాలా లజపతికాయ, మాలావా అబ్దుల్ కలాం అజద్, యాసుజీ హుసేన్, మాలావా అబ్దుల్ హుసేన్, పండిత సంతానం, జీవేంద్రలాల్ బెనర్జీ, శ్యామసుందర చక్రవర్తి, జార్జి జోసెఫ్ జనమార్గల్ నెహ్రూ, శ్రీరామ్ ప్రసాద నేనగుప్ర, పురుషోత్తమదాస్ తండన్, చాక్లరు కరదరాజులు నాయుడు, శంకర్లాల్ బ్యాంక్ గారలను మరొకందరు గొప్ప వారును కాననముల ప్రకారము, శిక్షల ననుభవించి యుండుట చేత కాననసభల యెన్నికలకు నిల్చుటకు పనికిరాదు. అచట్ట మట్లుండునంతకాలము నిరాకరణవాదులు కాననసభలకు వెళ్లుట ను గూర్చి తలచెట్లుట ఆశ్చర్యకారకమునకును ప్రతిష్టంభము విరుద్ధముగ నుండును. ఈక్రింద దెల్పిన బాబురాజేంద్రప్రసాద్ గారిసాక్ష్యభాగమునందు యీవిషయమై ప్రజాభిప్రాయము బాగుగ చెబుచున్నది:—

మండితీ—ప్ర॥ మనము ఆత్మగౌరవమునకై పోరాడుచుంటిమి. కొందరు ప్రచారకులకు బ్రిటిషు వ్యాపకస్థానములు 6 నెలలకుపైగా శిక్షవిధించుటవలన వారలు కాననసభలయెన్నికలకు నిలువ వీలులేకుండ జేయుటవలన మన కుట్టికాననసభలకు వెళ్లుటగాని అట్టికాని నొందనివారి నే పంపుటగాని అట్లుపంపి ఆప్రతిష్టాధికమునకు లొంగుటగాని ఆత్మగౌరవమునకు అనుగుణముగ నుండునా?

బాబురాజేంద్ర ప్రసాద్:—ఉ॥ కానన సభలకు వెళ్లుట పనికిరదను. అంతకన్న బలవత్తమకు మాటలేక పోగా దాని వాడుచున్నాను.

95. కాననసభలలోనికి వెళ్లుట, మంచివైనను చెడ్డవైనను అన్ని తీర్మానములను తిరస్కరించి సంస్కరణములను నాశముజేయుటకును మహాపాపమును కల్పించిన ఉద్యమధర్మమునకును భావమునకును వ్యతిరేకముగ నుండును. ఈవిషయమై 1920 లో చర్చించినపుడు, ఆ సందర్భంలోనికి నాశముజేయు నట్లేముతో వెళ్లుట మంచిగౌరవమార్గము గాదని గాంధీమహాత్ముడు నిరసించెను. ఇంతయుగాక ప్రతిసభ్యుడును తాను నైకొను ధర్మమును భక్తితో నెరవేర్చెదనని రాజభక్తిమహిమమును నైకొనవలెను. ధర్మమార్గపరమరీతి దేవదను సంస్థకు నాశముజేయవలెనను దీక్షతో నెన్నికలకునిల్చి, అట్టి ప్రమాణమును నైకొనజాలడు. అట్టిపని జేయునపుడు యేదో యిష్టమువచ్చినటుల తనమనస్సుకు తాను సమాధానము జెప్పుకొనుచు భర్త మార్గము ననే యుంటి ననుకొనవలయును. సవనద్వివేచనలేక ప్రతిష్టంభములజేయుట తీసికొని, సప్రమాణమునకు విరుద్ధముగ జనుటయగును. ఉన్నతనితీమార్గమునను నిరాకరణోద్యమములధర్మమునందు విశ్వాసము గల ప్రతివానికిని ఇది చాల ప్రతిఘాతముగ నుండును.

ప్రతిష్టంభనలవలన లాభములేదు

ప్రయత్నింపబోవు ప్రతిష్టంభనలు మొదలగు నన్నివిధములను నాటంకములను నుకరముగ తొలగించుటకు సంస్కరణ చట్టమునందును నిబంధనలందును సమకూర్చుకొన్న అధికారములే ప్రభుత్వమువారికి చాలును. ఇట్టి పరిస్థితుల నెదుర్కొనుటకును చట్టసమ్మత ప్రతిఘోధాద్యములతో గాక సంస్కరణలను భగ్న మొనర్చు నట్లేముతో కాననసభల ప్రవేశంపగోరువారిని అట్లు చేయ వీలులేకుండ జేయుటకు కావలసినయెడల నింకను నిబంధనల నేర్పరుపగలరు. ఈమాత్రములందు ప్రభుత్వమువారు తమయాధికారములను సలూయించుటలో నుకోరింపరు. ఇట్టి చాట్టుల మరదొంగించుట అసహాయముగ నెంచరాదని, చట్టము నెరవేర్చుటకేయకావలసిన మూడింపడెను. ఇట్టియాధికారములనుపయోగించుటకు ప్రభుత్వమును నిష్పందించినయెడలనచ్చదు ప్రభుత్వము తన నిజస్వరూపముతో నిలిచునట్లును వానినిలకుక పాలనను వెలియిచ్చుననియు నందుచే ని అసహాయోద్యమధర్మము కొంతవరకు సఫలముగనుచుండు వాదించెదను. మనచే కల్పింపబడిన అసహాయ్య పరిస్థితులందు అట్టిధర్మము దమ్మ ప్రబలమింపవేరొక మార్గము గానింపలేదని ప్రభుత్వమువారు సమర్థించుకొనగలరు. సంస్కరణల చట్టమును గాని దానివలన పుట్టిన సంస్థాపనలను గాని శిథిలమొనర్చుటకు యత్నించుట యుచితముగాదని మామిభిప్రాయముగాదు. అసహాయ్యధర్మములలో నొకటిఇదియే కాని జేయవలసినది కన్నతం త్రయగని యాద్యము లొనర్చుటకు మనము దక్షింపవలెనుగాని క్షిప్రముగ నీ మార్గమున ప్రయత్నింపగూడదు. మన జాతీయమనోభ

వంతి మహాసభకే స్వరాజ్యోద్యమము నందుటకు అనులంబింపబడుటకు ఈ మార్గము నిష్ప్రయోజనమైనదిగను అసర్వ మైనదిగను, మాట గానించుచుండెను.

97. ఇదియులే భగ్న ములై యున్న సంస్కరణలను శిథిల మొనర్చుటయందు తమ శక్తి నుపయోగించుటకు అసహాయోద్యమమువలంబుల కట్టి యాచార్యకర గలదు? ద్వంద్వపరిపాలనావిధానము పరాజయ మందే ననియు, నిరంశకాధికారవర్గ విలంబు నిరంతర శక్తితో నుండెననియు, గత రెండు వర్షముల చరిత్రయు మనరీతి మొనర్చెను. ఈ యభిప్రాయమునకు దన్ని రాజకీయకక్షలవారును ఏకీభవించిరి. “1919 సం॥ రమున శంజాయి గల్లంతుల తరువాత విప్లవక్రముల దెప్పించుకొనుటకు ప్రభుత్వమువారిచే నవలంబించిన అక్రమమును కార్యములవలన సంస్కరణలు చాలవరకు అర్థమితములుగ నొనర్చబడెను.” అని 45 జులై 1920 లోని పి.కొ.ల.గారు త్రైముక్తత్రయం దొప్పుకొనినదానికంటె వేరేమి గావలెను.

98. నిర్మాణకార్యక్రమము వైపునకు దగినంత దృష్టిని ప్రసరింప జేయలేదు. దేశమును, కాననసభామహిమనుబట్టుకు సిద్ధమగు స్థితికి దెచ్చుటకుగాను శాఖ్యముగ నాయకు లధికముగ పని జేయవలసియున్నది. ప్రస్తుతము కాననసభల ప్రవేశించు నద్యమగును ప్రారంభించినయెడల నిర్మాణకార్యక్రమమును అగాధనిధిధములతోనికి ప్రోత్సహింపటగును.

ప్రతిరోధము, సహకారములలోనికి క్రమముగ

మూరి పోవచ్చును

99. మానవచారణకర్తలు దెలిసిన సంపూర్ణప్రతిఘోధముకొరకు కాననసభల ప్రవేశించుటకు గూర్చియే ఇంతవరకు చర్చించితిమి. యధానుగుణ్య సహకారము (రెస్పాన్సివ్నెస్) అపరేషను) ను గురించి చర్చింపలేదు. కాననసభా బహిష్కరమును దొంగించవలెనని కొరువారిలో సభిసంఖ్యాకుల తీమార్గమునే యభిలషింపు నుండిరి. ఇదన్నియు, న సహాయోద్యమ మనూ త్రమునకు ప్రతిఘోళము గ నుండెను. తరచుడగుచుం దీ యుద్యమము పరాజయమందెనని యెప్పుకొనినట్టిందువలన కర్షమగును. ఇది ప్రభుత్వప్రమాణ విరుద్ధము. మాపర్యటన సమయమున మేము దేశమునందంతటను చూచిన విషయములు ఈయద్యమము వచ్చిన కొలదికాలములోనే అన్నితరగతుల ప్రజలందును బాగుగ పాతుకొని పోయెననియు, ప్రజల యుత్సాహ మేమాత్రమున కర్పలేదనియు త్యాగమునందలి యభిమతమే మాత్రమును మొక్కవోలే దనియు దృఢ నమ్మకము మనములందు నెలకొన్నెను. దేశమందంతటను ప్రారంభించబడిన నిష్పంధ విధాన తరంగముయొక్కయు తమనాయకుని నిష్పంధముయొక్కయు ఫలితములనుండి ప్రజలిదివరకే కొలుకొనుచుండిరి. నూతననూతన లవలనను, ప్రజాశిక్షలనను కాంగ్రెసు ప్రచారకులయొక్కయు ప్రజలయొక్కయు దృష్టిని వేరవైపునకు మరల్చుటకు, నాయకులందరును ఏకానుష్ఠులై నిర్మాణకార్యక్రమమునే మనఃపూర్వకముగను తీవ్రముగను సాగించుటయే ప్రస్తుతావశ్యకత యని మాయభిప్రాయము ప్రతిష్టంభనవిధానమును, ప్రతిఘోధక విధానమును, కాలక్రమమున, సామాన్య సహకారములొనికి దిగిపోవునని తలచుచుంటిమి. కాననసభల ప్రవేశించుటకునుమాత్రముగ సాక్ష్య మొసగిన సాక్షుల యభిప్రాయములకునునుబట్టి బాడగా నిల్చుదిగిపోవుట అందే గానించుచున్నది. వీరినూచన లంగీకరింపబడినయెడల కాంగ్రెసుయొక్క ప్రాముఖ్యము కద్ది పోవుననియు, ఎన్నికలకుగాను స్థాపించబడు సంఘము లగ్రస్థానమునకు దమ్మననియు మాధ్యమమును వెలిపుచ్చుటకు నుండబాలము. ఈయగ్రస్థానములను మారుటజాతీయాభివృద్ధికి అపాయకరము.

జాతీయ శక్తిని వివిధములుము లొనర్చుట

100. జాతీయశక్తిని సేధిస్తృప్తియొనర్చుట, శక్తి సభివృద్ధి యొనర్చుట, విభేదములను తప్పించుట ప్రస్తుతావశ్యకతలు. అసహాయోద్యమమువలంబుల ఎన్నకల సంక్షోభమును వెల్లుకొనినయెడల ఇతరపక్షములతోడనే గాక వారి పర్యవలంబే అంతరంగ విభేదములు పెంచును. వర్ణాంతరద్వేషములు అభివృద్ధి యొందింపబడును. అందుచే జనించిన ద్వేషభావములవలన, కాంగ్రెసుసభ్యుల యెదుటనున్న నిర్మాణకార్యక్రమము నిరాదరణ మొనర్చబడును. సంస్కరణల భగ్న మొనర్చు నట్లేముతో గాని, వీలై నంతవరకు సరిగజరుపు నట్లేముతో గాని అసహాయవాదులు కాననసభల ప్రవేశించుట అసహాయోద్యమ ప్రస్తుతావశ్యకతలకు అంబంధమింపబడుచుండు సాక్ష్యము దెలిపిన విధముగ నేరేము నందు బండుట ప్రతిఘోధాభిప్రాయము బలముగ గలదు. బాబురాజేంద్ర ప్రసాదు (బిహారు) గారి సాక్ష్యమునందలి ఈక్రింది

వాక్యములు అసహనాద్యమాటలవలన దధికసంఖ్యకుల యభిప్రాయమును కష్టపరుచుచున్నది.

ప్ర:—కానీ సభాప్రవేశము సందర్భమున, కానీ సభల ద్వారా నిర్వాహకార్యక్రమమును అధికరించునని నాగించుట యసాధ్యమని తెలిపితిని. అది యట్లుండగిమ్మ కానీ సభల ప్రవేశంప వచ్చునని జాతీయమహాసభాసభాముఖాంశ తీర్మానమును గావించినయెడల సెట్టిపెట్టెలు గలగునని నియభిప్రాయము? కాంగ్రెసునా రీతియమును గావించిన తీర్మానముల సరిచినయెడల, కాంగ్రెసుసభ్యులలో సెట్టి ఫలితములు గలగునని మీరు దలంచెదరు?

ఉ:—కాంగ్రెసు సామాన్యసభ్యు లందరినట్లును నైతిక బలమును ప్రిశంసజేయును.

ప్ర:—ఎట్లు? నిరూపింపుడు.

ఉ:—దాదాపు రెండుగంకర్తవలననుండియు కానీ సభాప్రవేశమునకు ప్రతిహేతులుగా బోధించుచుంటిమి. పాత కాలమునా వు విషయము, తూర్పుభావము వహించియుండుటకు పీఠులగు. కానీ కానీ సభలకు బోధించుచున్న తిరిగి ప్రజలకు యిట్లు బోధింపవలెను. ఈ రెంటియందును మనయందు గానియు విధేదము ప్రతివారికి నుకర్తముగా గానియుంటున్న ప్రజాసమానానుభవము వివరికఫలితముల గలగుజేయును.

ప్ర:—వివరిక ఫలితము గలగున. ప్రజలవిశ్వాసమును గోల్పోయెద మని మీయుద్దేశమా? ఎట్టి వివరికఫలితములు?

ఉ:—అది కూడ వివరికఫలితములలో నొకటి యగును.

ప్ర:—ఫలానిఫలాని కారణములవలన కార్యక్రమము మార్పుజేసిన, ఎన్నియొకప్పుడునుండి ప్రజలకు బాగుగా బోధించెద మనకొనుడు. అప్పుడే అభివృద్ధిమును దాటవలెనా?

ఉ:—అత బాగుగా ప్రజలకు బోధించుట అసాధ్యము. ఏది ఎట్లున్నను ప్రస్తుత స్థితి చేయవలెను.

ప్ర:—అట్లయిన మీ యభిప్రాయ మేమి? ఇదంతయు మరచిపోయి ప్రజలందు బట్టుదలయు నీ తియు తగ్గదనుకొనుము. కానీ సభాప్రవేశమునకు అనుమతి నిచ్చియెడల మనజిల్లా కాంగ్రెసుసభ్యులను ధానికసభ్యులను ఎన్నికలందు పోల్చి అభ్యర్థులను నిలిపి, వోటర్లను పోలింగుస్టేషనుకు దెచ్చుట మొదలగు కార్యముల కొనర్చుటను గురించి నీ యభిప్రాయ మేమి.

ఉ:—కాంగ్రెసుకర్తవున అభ్యర్థులను నిలిపి ఎన్నికలందు పోల్చునెడల ప్రజాసామాన్యమునందును కాంగ్రెసు కార్య నిర్వాహకులందును క్వేషములు ప్రబలు నని మునిసిపలు బోర్డు ఎన్నికల నిర్వహణను ఒట్టి చేయవలెనని.

ప్ర:—మునిసిపలు ఎన్నికల నిర్వహణను లనగా మీయను భవముబట్టి యెనియ?

ఉ:—అవును మునిసిపాలిటీలయందు నా యనుభవము. మునిసిపాలిటీలయందు కొందరువిభులైరి కొందరువిభులైరి. అప్పుడు క్వేషములు ప్రబలెను కొన్నికడకేములలో కాంగ్రెసు కమిటీలు మునిసిపలు సభ్యులను కభ్యర్థి నెన్నుకొనుచుండెను. కాంగ్రెసుకుం దీవద్ధతికాగుననే పాగుచుండెను. మిర్జాపూరును నం దది విఫలమండెను.

ప్ర:—అనగా నది ప్రత్యేకకర్తకే సంబంధించిన యైవ బడెనా?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—కర్తకే సంబంధ విషయములవలన నిట్టివిధేషములు జనించి క్వేషమును కలగుజేయునా?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—కానీ సభల ప్రవేశంప ననుమతించినను అభ్యర్థుల నిలుపుట వారికొరకు ప్రచారము గావించుట మొదలగు వాని లో కాంగ్రెసు సభ్యులకు సంబంధ ముండరాదని మీ యభి ప్రాయమా?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—నీవు కానీ సభల కభ్యర్థి విషయ ఒడదని దల చెదన?

ఉ:—నే నట్లు నిలువను.

ప్ర:—కాంగ్రెసు అనుమతించినయెడల ఇతరస్నేహితులు నిలువనచ్చును. కాంగ్రెసు సభ్యులు గూడ ఎన్నికలందు పోల్చిన కాంగ్రెసు అనుమతించినయెడల మీ యభిప్రాయ మేమి? ఇందులకు మీరు కాంగ్రెసు నిధినుండి వెచ్చించెదరా?

ఉ:—ఈవ్యయమునకు కాంగ్రెసు భవమును వెచ్చించుటకు నేను సమ్మతించను.

ప్ర:—అభ్యర్థుల నేర్పాటు జేయుట కొకయువసంఘ మేర్పరుపబడె ననుకొనుడు. మీ రట్టి యువసంఘములందు పరి జేవెదరా?

ఉ:—నే నట్టి సంఘములందు పరిజేయను.

ప్ర:—అట్టి కార్యక్రమమును సాగించుటవలన చాల చిక్కులు సంభవించు నని మీయుద్దేశ్యమా?

ఉ:—చాల చిక్కులు సంభవించును. మునిసిపలు ఎన్నికలను తార్కాణముగా విశేషించియు. మునిసిపలు అభ్యర్థులందు వారిలో వారికే కభ్యర్థులుగా నీవు అన్ని సమయములందును కాంగ్రెసు సభ్యులను తన అభ్యర్థియే విషయ మొందుట్లు జేయుట విశేషము. అందువలన ఇంగ్లండ్లో సంఘములు తటస్థించుటకే కాంగ్రెసు కార్యమున కభ్యంతరము గలగుచుండెను. కానీ సభల విషయమున ప్రజలయందు విట్టివిధేషములు మరింత యధికము లగున.

ప్ర:—ఇందువలన కాంగ్రెసు సభ్యులను జేర్చుట, తిలకు స్వరాజ్యనిధికి విరాళముల సమకూర్చుట మొదలగు కార్యము లకుకూడ అభ్యంతరములు గలగునా?

ఉ:—తిలకు స్వరాజ్యనిధి కనూళ్ల కిందువలన కష్టక నభ్యంతరములు వచ్చును.

ప్ర:—కాంగ్రెసువలంబేర్పయ్యెదను, వర్క్మన్ల యందున, ఈవిషయమున తీవ్రాభిప్రాయభేదము గలగునా?

ఉ:—అభ్యర్థులను కలిపిన వివరములం దిట్టివి గలగునచ్చును. నియోజకవర్గమునందు ఒక అభ్యర్థిని నిలుపుటకు కాంగ్రెసుసభ్యులు తీర్మానింపవచ్చును. సాధికాంగ్రెసు వర్క్మన్లకు నియోజకము రుచింపకపోవచ్చును. అట్టికే నివర్తకులను భేదము గలగును.

ప్ర:—మొత్తముమీద మీయభిప్రాయ మిందుకు వ్యతిరేకముగ నుండెనా?

ఉ:—అవును.

బలముల కేంద్రీకరింపవలెను

101. ప్రజలయొక్క రాజకీయవిమర్శ, విశేషము ప్రభుత్వ నిర్మిత మార్గములందుగాక, ఇతరమార్గముల ద్వారాను నందవలెను. ప్రస్తుతము ప్రభుత్వముచే నేర్పరుపబడిన కానీ సభలందు ప్రభుత్వముతో పోరాడుటకు అసహాయపాడిన ప్రభుత్వమునకును నోడు సరికలేదు. ప్రభుత్వము తన నైతిక పరాజయమును జేర్చుచు తీరముగా అసహాయపడుచున్న ప్రస్తుత సమయమున కార్యక్రమమునం దెట్టి మార్పును గలిగించుటయు నుచితముగాదని దలంచెదము. ప్రస్తుతము నిర్వాహకార్యక్రమము ద్వారా జాతీయకర్తవులను కేంద్రీకరింప వలెను గాని విధేషములను దెచ్చి పెట్టునూచుట గావించరాదు.

102. 1920 సం. రపు కలకత్తా అవసర జాతీయమహాసమావేశమునందు, పండిత మోహన్, సి. ఆర్. దాసు, జిన్నా గార్ల విమర్శనకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు గాంధీమహాత్ముడు గావించిన సుప్రసిద్ధిమగు తుదియపస్యమునైపునకు దృష్టిని మరల్చుకలెనని కోరెదను.

“వివరములు మగు కానీ సభా ప్రవేశమునకు వచ్చితిని. కానీ సభా ప్రవేశమున కనుమతించునని నొక్క కారణమేనియునే నింత కరకు వివరము, కరకు 35 సం. లలో ను ఈ సభలద్వారా కొంత కార్యము మనము జేయుగలిగియుండుటచేతను, మన యాంగ్లోకనకు ప్రతిఫలముగా నీ సంస్కరణలు ప్రతిపాదించబడి యందుట చేతను- దీనిని నే నొప్పుకొనెదను- ఈ సభల ప్రవేశించుట వలన ప్రభుత్వమునుగాని, వరిపాలనా విధానమును గాని నిర్బంధించి నడవకుండ జేయవచ్చును అను కారణములు మాత్రమే ఇతరమగు కానీ సభా ప్రవేశమున కనుమతించునని వివరము. అంగ్ల ప్రవాకితమునందు గల- విసంస్థాపన గాని ప్రతికోర్కములనకభివృద్ధి జేయునని సామెత యధావధి అంగ్లచరిత్రవలన నాకు దెలియవచ్చెను.

“నాయకులు గావించునెందు చేతనే, కాన్సిలులలో కంటే, కాన్సిలుల వెలుకలనుండి అధికముగ నిర్వర్తించ వచ్చునని నాదృఢాభిప్రాయము.” లోకమాన్యమునకు దేశమునందుగల బలముయొక్క హాస్య పెద్ద! అతడు కానీ సభలకు జనిన యెడల దేశమంతటను అన్నికొట్టుప్రజలం దాయన కంకపముకు బడిన గలిగియుండునని తలచెదరా?

“ఈ కానీ సభలయర్థమేమి? ఒకచిన్న విషయమును వెలుక నుద్దేశించితిని కానీ సభలకు జని వాదోపవాదముల గావించుట వలన, బ్రిటిషు మంత్రివర్గమునకు నేరీమిని గలిగించి తుదకు సమస్యను తిరిగి కలపగలిగియుండుటలను పంజాబు అపకారములకు వర్జ్యమైన దెలుపునటులను జేయగలరని దలచెదరా ఇంకను చాల విషయములు గలవు. కానీ రెండువిషయముల మాత్రమే తెలిపెదను. ప్రజాసామాన్యము మన నున్న కభేదముల భేద మెరుగజాలర. అనగా మన అసహనాద్యమును చివరనం ది- ప్రజాపరినిధిని ధము నని పోరకాటున పిలువదు. కానీ సభ

యందునుండి ప్రారంభింపవలెను. దేశమునందలి విశేషజ్ఞులు, ప్రతికోర్క క్రైము కానీ సభల ప్రవేశంప తిరస్కరించిన యెడల ప్రభుత్వము యొక్క కంట్లు తెరువబడునని నేను విశ్వయముగా దెలిపెదను. నీ ప్రవేశంప! వెలుకల నొక వాడు నిరుపహార. దేశమునం దొకచిరగూడ నరియొక్క చివరకు నిలుగుచుప్రజలయొక్క ప్రతిభమును- ప్రభుత్వముయొక్క గాక ప్రజలయొక్క నిర్వహణను దెచ్చెదను. నా కార్యక్రమము సాగించబడిన యెడల కాంగ్రెసు ప్రతిభస్వరమును ప్రజల కిష్టములను ప్రకటిం చుచుండును. ఈ అన్యాయముల పరిహారము కాలము నడచిన కొలదిని అధికమగుచు జాతీయకర్తయు తనకోపాపవలెను సంపదనే తుదకు ఎదిర్చి తేరిమాదరాని మహాకీర్తిరూపముగా వెలి యుచ్చెదను.”

ఎం. ఎ. అన్నాస్
సి. రాజగోపాలాచారియారు
ఎస్. కస్తూరిరంగఅయ్యంగారు
అలహాబాదు అక్టోబరు 17, 1922

ఆరవ ప్రకరణము. రెండవభాగము.

హాకీం అబ్దుల్లాను, పండిత మోతీలాలు

హూం, సి. జె. పటేలుగార్ల యభిప్రాయములు.

103. ఎన్నికలకు గూర్చియు, కానీ సభాప్రవేశముకు గూర్చియు, ఏ భిప్రాయము నొసగక ప్రత్యేకాభిప్రాయమును తెలుపవలసివచ్చినందులకు మేమును మా సహచరులు శ్రీయుత కస్తూరిరంగఅయ్యగారు, ఎం. ఎ. అన్నాస్, శ్రీయుత రాజగోపాలాచారిగార్లవలెనే చింతించుచున్నాము. ప్రారంభదశయందు శ్రీయుత రాజగోపాలాచారిగారు అసాన్యముగనుండినందున, చివరదశయందు హాకీం అబ్దుల్లాను, దాక్టరు అన్నాస్ గార్ల పలుమాట దిల్లిలో కిలాఫతు సంఘ సభలకు హాజరు గావలసి యుండుట చేతను, అందును కలసి చివర కోకమారు చప్పంప పీఠులేకుండెను. అయినను సి. రాజగోపాలాచారిగారు తప్ప అందరను తరువాత కలసిరి. ఒకవర్షాభిప్రాయమునకై రాజగోపాలాచారిగారు శ్రీయుత కస్తూరిరంగఅయ్యంగారును, మర యొక వర్షాభిప్రాయమునకై వి. జే. పటేలు మోతీలాలు నెహ్రూగార్లను, కలసి చర్చించిరి. చర్చ బాగుగను సువార్జ్యము గను జరిగెను తుదకు ముఖ్యుల యభిప్రాయముతో నేకీ భవింపక ప్రత్యేకాభిప్రాయమును తెలుపవలసివచ్చినందులకు చింతించుచున్నాము.

నివేదికను గూర్చి చర్చించుటలో సభ్యులు తెలుపు అభిప్రాయములను రహస్యముగ నుంచుట మంచియోచారము. సభ్యులనేక విషయములను నిష్కలముగా దెలుపుచుండురు. అందువలన వాని నన్నిటిని రహస్యముగ నుంచుట యవసరమే. అయినను మా మువ్వరు సహచరులు 103 వే కాకు వివరముగా తమ ప్రత్యేకాభిప్రాయమును తెలిపిన సందర్భమున కొన్ని వాక్యములను తిరి వేయుడని కోరెననుచు తిరి వేయవలెనను, మేము కొన్ని విషయములను వెల్లడిజేయుట యవసరమైనది. మేము మా తొంటికభిప్రాయములనుండి వెనుకకు మరలితి మను నేంమే మానై మోపుట, మేమానేరమున కొక కారణము తెలుక జాలదు. పొట్టుగా నేదో తొందరగా మాటలాడుకొనిన విషయములను తీర్మానమునను నుండుటకు తగియుండునని మేము తలంపము. భిన్నాభిప్రాయము దెలుపువారిలో కనీసమిద్దరుసహచరులైనను ఈయభిప్రాయము నే గలిగియుండిన తరువాత జరిగిన చర్చలవలన నెలిసినది. జాతీయ అత్యగారమునకు అధికముగ సంబంధించినట్టి విషయము గొప్పవార నెకులు జెయిలులానుండ- కానీ సభల ప్రవేశించుట- ముఖ్యముగ చివరదశయందు, ప్రాముఖ్యమునొసగెను. పొట్టులో మాలోనొకరు ఆగస్టు 15 క తేది నాకు బాబుగా కేంద్ర ప్రవాచన ప్రార్థించెదవును, ఈవిషయము నరింత ప్రాముఖ్యత వచ్చెను. ఆ ప్రార్థన సమాధానము నుదాహరింపబడిన భిన్నాభిప్రాయముదెలుపు మా సహచరులను ఆప్రార్థన కర్తవులను గ్రహించిరి. మనునటిదినము కొలచర్చనరిగెను. ఆప్రార్థన వేసిన సభ్యులు తాను వెనుకటిరాత్రియంతయు ఆవిషయ ములోచించినయెను, కాని ఏవిధముగా భిప్రాయము నొసగవలెనో నిర్ణయించుకొన లేదని యు తలికెను. ఈ విషయమును అందురు గనుచించి నివేదికను తయారుజేయుటకు దాక్టరు అన్నాస్ గారు కోరెదడి. అంతకు సభ్యులు తమతమ ప్రవేశములకు వెలిరి.

105. ఆగస్టు 18 క తేది ఆ సభ్యులే ప్రయాణముచేయుచు మార్గమధ్యమున దాక్టరు అన్నాస్ కలసికొనుట తట

ఆంధ్ర పత్రిక

1922 సంవత్సరం నవంబరు నెల 6-వ తేది

సోమవారము

శాసనోల్లంఘనసంఘ నివేదికము

I

పృథాకృతము

తుట్టతుడకు శాసనోల్లంఘనసంఘ నివేదికము బయల్పడెను. శాసనోల్లంఘనము విషయమై దేశాధిపతయమును కనగొనుట కీ సంఘ మేర్పడెను. ఆఖలభారత కాంగ్రెసు సంఘమువారి సంఘమును జూనునెలలో నేర్పరచియుండిరి. జూలై నెలలో వీరు పర్యటనము నారంభించిరి. ఆగస్టు నెలలో గూడెడి ఆఖలభారత కాంగ్రెసు సంఘము వారి సంఘపు నివేదికమును గూర్చి విచరించి, తమ నిర్ణయమును గావించెదరని, యూహించబడెను. కాని, నవంబరు నెలవరకు విచారణ సంఘమువారి నివేదికయే నెలువడకుండెను. ఇంత యాలస్యముగ నెలువడుటచే, ఈ సంఘము నేర్పాటు చేసిన ప్రయోజనము చాలవరకు దగ్గెను. శాసనోల్లంఘనసంఘ నివేదికవలన, దేశమునకు గలిగి యేలాభము లేకపోగ, ప్రజలను కార్యవిముఖులుగ గావించుట కిది తోడ్పడి నష్టము గలిగించిన గలిగింపవచ్చును. ఆజ్ఞోల్లంఘన మెంతవరకు సాగునను విషయమై, ఈ సంఘమువారి భిప్రాయ మియవలసియుండ, ఆ విషయమును మూడు ముక్కలతో ముగించి, ప్రజలు గోరనట్టియు, వారి క్షోభ వనరము లేనట్టియు, ఇదివరకు మూడు కాంగ్రెసు సభలలో ఖండితముగ నిర్ణయింపబడినట్టియు, శాసనసభా ప్రవేశనమస్య గూర్చి వీరు చర్చించి పుటల నిండియున్నారు ఈ సంఘమునందు పండితి మోతీలాల్ నెహ్రూ, హాకిం అబ్దుల్ ఖాను, డాక్టరు అన్నాసే, వి. జె. పటేలు, ఎన్. కిన్నెరెంగయ్యంగారు, సి. రాజగోపాలాచార్యులుగార్లు సభ్యులుగ నుండిరి. వీరి స్వకీయాభిప్రాయములు తెలియవలయు ననుచో, దానిని సులభముగ గనుగొనవచ్చును. ఇంతటి వ్యయ ప్రయాసలతో బనియే లేదు. సార్వజనిక శాసనోల్లంఘనమును దేశము ప్రారంభించునీలో లేదని, వీరు నిర్ణయించిరి. ఈ సంగతి ఇదివరకే తెలియును. ప్రజ లెంతవరకు సంసిద్ధులయిరి, వారు స సిద్ధత వహించుటకు చేయదగినదని యీ, ఇప్పుడున్న లోప మేమి, దానిని తొలగించుటకు మార్గమేమి, ఈ సంగతులను విచారణ సంఘమువారు స్పష్టముగ తెలిపియుండవలసివడి. లేనియెడల విచారణయొక్క ప్రయోజనమేమి? సార్వజనిక శాసనోల్లంఘనమున కిది సహాయముగాదని తెలిపినంతమాత్రమున, దేశమున గల సందియము లెప్పటి యటులే నిలిచియున్నవి. భావికర్తవ్యమును నిర్ణయించుట కట్టి ప్రతిపాదనముచే నొకేంతయు లాభముండదు. ఆజ్ఞోల్లంఘన సంఘనివేదికము నెలువడనప్పుడు దేశమున కీ విషయమై సందర్భము లెంతదెలియునో, ఇప్పుడును అంతేదెలియును. ఇంతవరకును, అధికారవర్గమువారిచే నియమింపబడు విచారణసంఘముల మూలమున గలిగెడిభరిత మెటుల నున్నదో, ఇప్పటి విచారణ సంఘపు పర్యవసానమును ఆ తీరుననే గనుమించుచున్నది. ప్రజాభిప్రాయ మొకత్రోవను, వినినిర్ణయ మింకొకత్రోవను బోవుట సహజమయినది.

ఏదియోనొకటిగ శాసనోల్లంఘనమునకు గడంగవలయును వాంఛ, సామాన్యముగ నున్నదని, ఈ సంఘమువారి రంగీకరించుచున్నారు. డిల్లీలో వెనుక ఆఖలభారత కాంగ్రెసుసంఘమువారు నిర్ణయించిన పరతుల ననుసరించి, సార్వజనిక శాసనోల్లంఘనము గావించుటకు, బర్మోలీ దప్ప మరి యొక భాగమేదియు అర్హత గాంచలేదని, వీరియుద్దేశము. నలుగురు సాక్షులుమాత్రమే, సార్వజనిక శాసనోల్లంఘనమును ప్రస్తుత మవలంబింపవలయునని జెప్పిరట. సంఖ్యలబట్టియైనను, వీరిసాక్ష్యము సంగీకరింపబడు లేదని, విచారణసంఘమువారి భిప్రాయ పడిరి. మిగిలినవారందరును శాసనోల్లంఘనమునకు దేశము సంసిద్ధము గా లేదని బలికిరట. ఆకారణముచే, అధిక సంఖ్యాకులగు సాక్షుల యభిప్రాయమును తాము పాటించితిమని, విచారణసంఘమువారు తెలిపిరి. అంతియగాని, శాసనోల్లంఘనమునకు దేశమెందుచే సిద్ధముగాలేదో, ప్రతిబంధకము లేమియో, దేశమోక్షమున కట్టి సార్వజనిక శాసనోల్లంఘన మవసరమగునో కాదో, ఇందలి సాధ్యాసాధ్యములేమియో మొదలగు సంగతులను వివరముగ తెలుపకబోవుటచే, శాసనోల్లంఘన సంఘమువారి నివేదికము ముఖ్యవిషయమునకు సంబంధించినంతవరకు నిరుపయోగమగుచున్నది. ప్రత్యేక శాసనము చేసినయినను ప్రత్యేక స్థలమునందు ల్లంఘించు విషయమును నిర్ణయించుటకు రాష్ట్రీయ సంఘమువారి కధికారముండవచ్చునని ఈసంఘము వారి భిప్రాయపడిరి. ఇటులనే వ్యక్తిశాసనోల్లంఘనమును స్వరక్షకారముగాని, విజృంభణముకొరకుగాని యుపయోగించు విషయమును నిర్ణయించుటకు, రాష్ట్రీయసంఘములకు వీరధికార మొసగిరి. నిర్మాణ కార్యక్రమమును నిర్వహించుటకు అభ్యంతరము వాటిల్లునని, అట్టి అక్రమపు ఉత్తరువులను పాటించనక్కరలేదనియు, వీని నుల్లంఘించుట, శాసనోల్లంఘనము గానేరదనియు, విచారణ సంఘమువారి యుద్దేశము. ఇందునకును రాష్ట్రీయసంఘము వారితో యోచించియే, వ్యక్తులు చర్యదీసికొనవలయునని, వీరు సలహానిచ్చుచున్నారు.

శాసనసభలు : అభిప్రాయభేదము

సార్వజనిక శాసనోల్లంఘనమునకు దేశము సంసిద్ధముగానిచో, ప్రజలను సంసిద్ధుల జేయుటకు నిర్మాణ కార్యక్రమమును దీక్షతో నిర్వహింపవలెననియు, దానిని పూర్తిజేయుటకు ఆయామార్గముల ననుసరింపవలయుననియు విచారణసంఘము వారు హెచ్చరించి, దేశస్థితిని, భావికర్తవ్యమును అసందిగ్ధముగ నిర్ణయించియున్నచో, వీరు మహాపకారము గావించెడివారు. నిర్మాణ కార్యక్రమ బలమును వీరు గుర్తింపక బోలేదు. ఆసంగతిని వీరు స్పష్టముగనే తెలిపిరి. హాకిం అబ్దుల్ ఖానుగారు అక్టోబరు 27 తేదిన మరల తెలిపిన యభిప్రాయమునందు, గాంధీమహాత్ముని సిద్ధాంతమునందలి పటుత్వము సంగీకరించిరి. హాకింగారి వాక్యముల నిట బొందుపరచెదము. "కాంగ్రెసు ప్రతిపాదన లన్నియు మైనుండి క్రిందివరకును, నిర్మాణకార్యక్రమమును పట్టుదలతోడను, దృఢనిశ్చయముతోడను కొనసాగించుచో; శాసనసభా ప్రవేశము వంటి ఉత్తేజములను తోడుజేసికొనుటకు మనకవసరములేదని నేను నమ్మెదను. కాని, కార్యదీక్ష

విషయమై నాకు సందియము గలదు." హాకిం అబ్దుల్ ఖానుగారు నిర్మాణకార్యక్రమము వలననే, స్వరాజ్య సిద్ధిగలుగుననియు, శాసనసభా ప్రవేశముతో బనిలేదనియు, విశ్వసించుచున్నారు. కాని, నిర్మాణకార్యక్రమమును తుదివరకు ప్రజలు పట్టుదలతో కొనసాగింప గలరాయని, మాత్రము హాకింగారికి సందియము గలదు. ఆకారణముచే వీరు శాసనసభా ప్రవేశవాదులతో పాటు సంతకము బెట్టిరి. నిజమాలోచించిన, హాకిం అబ్దుల్ ఖానుగారి వాదము, శాసనసభా బహిష్కార వాదమునకే ప్రోద్బల మొసగుచున్నది. నిర్మాణ కార్యక్రమమును ప్రజలు నిర్వహింప లేరనుట, ప్రజల సామర్థ్యమునందు విశ్వాసశూన్యతను తెలియజేయుచున్నది. తగిన ఏర్పాటులున్నచో, ప్రోద్బలమున్నచో, ప్రజ లీ కార్యక్రమమును పూర్తిజేయుట దుష్కరము గాదు. ఇందుకు విరుద్ధముగ తలచుట, ప్రజల స్వరాజ్యార్హతను శంకించుటయే. కడ్డరునందు స్వరాజ్య మిమిడియున్నదని యంగీకరించుచో, ఇందలి సత్యమును ప్రజలు గ్రహించుచో, ఎన్నికప్రములు సంభవించినను తమ దీక్షను పూర్తిజేయుటకు వారు ఏమాత్రమును వెనుదీయజాలరు. నిర్మాణకార్యక్రమమును పెంపొందించుటకు నాయకులు కొందరు తగిన కృషిసలుపకున్నను, నిరుత్సాహకరము లగు సూచన లక్కడక్కడ వెలువడుచున్నను, నిర్బంధ పరింపరవలన ప్రజలనేక బాధలకు లొనగుచున్నను, ఇంతవరకును నిర్మాణకార్యక్రమమును వారు విశేషోత్సాహముతో నిర్వహించుచున్నారనుటకు సందియము లేదు. జరుగదగినంతపని జరుగకున్నను, లోపములనేకములు గనుమించుచున్నను, నిరుత్సాహమున కేమాత్ర మవకాశములేదు. నిర్మాణకార్యక్రమమును పంజాబు మెయిలువేగముతో కొనసాగింపవలెనని గాంధీమహాత్ముడు భారతీయులను కోరియుండెను. కాని, అట్టిశ్రమగతి కలుగక, మందగమనము గనిపించుచున్నది. ఇందుకు బాధ్యులెవరు? ప్రజలును, వారి నాయకులును. తమధర్మమును తాము నెరవేర్చుటకు, ప్రజలకు ఎప్పటికప్పుడు ఘాటుప్రతిక్రియలు గావలెనని తలచుట, అవివేకము. కేవలము ఆవేశముపై నాధారపడి యుండెడి ఏ యుద్వేగమును చిరకాలము నిలువజాలదు. శాశ్వతఫలము నొసగజాలదు. స్వరాజ్య సిద్ధికన్న, ఎక్కుడ ప్రోత్సాహకరమును, ఎక్కుడు ఆవేశజనకము నగు ఆకరణ మేమి గావలయునో తెలియకున్నది. నిర్మాణకార్యక్రమమువలన, స్వరాజ్యసిద్ధి ఎటులగునునో ప్రజలు గ్రహించునటుల, హాకిం అబ్దుల్ ఖానుమొదలగు నాయకులు కృషిసలుపుచో, వారు అత్యంత కార్యోత్సాహము గనుజుచెదరనుటకు సందియము లేదు. అందుకుమారుగ ప్రజలకై క్రిందు విశ్వాసములేక, వ్యర్థప్రతిక్రియలను బోధించుచో, ఇదివరకు జరిగిన పనియంతయు బూడిదలోపోసిన పన్నిరగులయేగాక, నాయకులు దేశమును వెనుకకుమరల్చినవారగుదురు. నిర్మాణ కార్యక్రమ నిర్వహణము విషయమై ప్రజలతో ప్రోత్సాహము గలిగించుటకు విషబీజ సమన్వితములగు శాసనసభలను స్వీకరింపుడని ప్రజలకు బోధించుట సాధనమార్గము గాజాలదు. వారి నధోగతికి దీసికొనిపోవుటకే ఇది మార్గమగును. శాసనసభలలో ప్రవేశించుటవలన, నిర్మాణకార్యక్రమము వృద్ధిబొందుటకు మారుగ భగ్నుమగుటకు మార్గమేర్పడును. తుదకు కడ్డరు గట్టుటకుగూడ వెనుదీయుట సంభవించును. హాకిం అబ్దుల్ ఖానుగారు, మరల ధైర్యము తెచ్చుకొని, ప్రజలయందు నమ్మకముంచి, పనికి ప్రారంభించుచో, వారికి గల సందియములెల్ల తొలగిపోగలవు. శాసనసభా ప్రవేశము సుతరాం

బునికీరాదని, జాక్షరు అన్నారీ, కస్తూరి రంగయ్యం గారు, సి. రాజగోపాలాచార్యులుగార్లు సహాయముగ వాదించిరి. శాసనసభా బహిష్కార మవ సరమని యంగీకరించుచున్నను శాసనసభలో జేరి ప్రతిష్ఠంభనలు మొదలగు నిరోధముల మూలమున నిరాకరణమును కొనసాగింప వీలగునని, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ, పటేలు, అజ్ఞాల్ ఖాను గార్లు వాదించిరి. ఆర్థిక సభ్యులలో మంగురీపక్ష మునను, మంగురాపక్షమునను గలరు. ఉభయపక్ష ముల వాదములను వేరొకచో ప్రచురించితిమి. నెహ్రూ పక్షపు వాదచార్యుల్యమును, దానిని పరి కించినంతనే గోచరించును. శాసనసభలో జేరినను, నిరాకరణమే యగునని, వాదించుటకు వారెంత యో తంటాలు పడిరి గాని, ఆవాదము దేశము నే మాత్రము సమ్మి కజాలదని తలచెదము.

శాసనసభా ప్రవేశవాదుల వాదచార్యుల్యము

శాసనసభా ప్రవేశవాదులలో హాకిం అజ్ఞులు ఖానుగారి వాదచార్యుల్యము నిదివరకే సూచించి యుంటిమి. మరయొక సంగతిని, అన్నారీ ప్రభృ తులు బయటపెట్టిరి. పాటలీపుత్ర నగరమునందు ఆగస్టు 16 తేదిన మొదటి మార్గ సభమువారు సూచించుట, సభ్యులలో నొక్కరుదప్ప మిగిలిన వారందఱును ప్రస్తుత కార్యక్రమమును మార్చుకొన దని యంగీకరించిరి. కాని అక్టోబరు 7 వ తేదిన ఈసంఘమువారు డిల్లీ లో సమావేశమైనపుడు, ఇరువురు సభ్యులు అనగ నెహ్రూ, అజ్ఞాల్ ఖాను గార్లు తమ యభిప్రాయమును మార్చుకొని శాసన సభా ప్రవేశము విషయమై సుముఖతను సూచిం చిరిరి. ఇంత త్వరలో వీరి నిశ్చయము మారుట విచిత్రము. ఇందుచే ముగ్గురొక పక్షము మరి మువ్వు రింకొకపక్షమును వహించవలసినవారయిరి. ఇంతయిగాక, కస్తూరి రంగయ్యంగారును మరొకరును తమ యభిప్రాయమును లిఖించి, మిగిలినవారలకు బంపగ వారు దానిపై ఖండనము మొక దానిని తయారుజేసిరి. ఆ ఖండనమును వీరు మరల చూచుట కవకాశము లేకబోయెను. శాసన సభా ప్రవేశము విషయమై, జయిలులో నున్న నాయకులను విడుదల జేయువరకు నిర్ణయించుట భావ్యము గాదని అందఱును మొదట సంగీకరించి రనియు, పిమ్మట గూడిన సభలో పటేలుగారి యభిప్రాయముతో నున్నను, నెహ్రూ, అజ్ఞాల్ ఖా నుగార్లుమాత్రము తమ యభిప్రాయమును మార్చు కొని శాసనసభల ప్రశ్నినిర్ణయించి తీరవలయునని పట్టుదల జూపిరినియు, నెహ్రూ ప్రభృతుల ప్రచు రణమునందే గలదు. తొంటి నిర్ణయము నిటుల మార్చుకొనుటలో, నెహ్రూ ప్రభృతులు అనవసర వివాదమున కెడము గలుగజేసి రనుటకు సందియ ములేదు. నెహ్రూ పక్షమువారి ప్రచురణము నుతను జదివిన, గాంధీ మహాత్ముని దృష్టిపథమును వీరు గ్రహింపలేదని తెలిసికొనుట కెంతయు చింత బొడమును. కేవల తాత్కాల్యప్రేతో వీరు మహాత్ముని సిద్ధాంతమును వీక్షించుటచే, అందలి నిజతత్వమును వీరు కనుగొన జాలకబోయిరి. మహాత్ముని యద్య మమును వీరు జాతీయ సమ్మియని భావించు చున్నారు. సమ్మికును, సహాయనిరాకరణమునకును వీరు భేదమును కనుగొన లేదు. చెడుగునకు సహాయముజేయక, దానిని తొలగించుట యొక విషయము. దుష్టుల నేతరుననయనను శిక్షించి, తమ ప్రయోజనమును సాధించుకొనుట వేరొక విషయము. శత్రువులకు నైతము అపకారమొనర్చక, వారిని ప్రేమతో పశువుచుకొనుట, మహాత్ముని సిద్ధాంతమున కాధారము. చెడుగునకు బలము కలిగింపక తన శక్తిని తాను పెంపొందించుకొను

టచే, చెడుగుతో లగక తప్పుదు. కాని రెండు పక్ష ములవారును పవిత్రతగాంతురు. అటులాక, ఒక పక్షమువారి నేతరుననయనను సాధించు తలంపుతో ప్రతిక్రియల నవలంబించుచో, రెండవ పక్షమువారి కపజయము గలిగినను, ఉభయుల మధ్యను ద్వేషము ప్రవర్ధిల్లి చెడుగు ఇంకను అతిశయించును. శాసనసభలు చెడుగుని తలచినపుడు, వానికి తోడ్పడకుండుట యొకవిషయము వాని నెటులయినను భగ్నమొనర్చుటకు వానిపై కరుకుట, భిన్నవిషయము. శాసన సభల బహిష్కారము పూర్వక కొనసాగి, భారతీయులెల్లరును బ్రవేశింపక శాసనసభలను ఖాళీగ నుంచినచో, ప్రభుత్వమునకు బుద్ధిపచ్చెడిదనియు, అటుల గాకున్నను, ప్రభుత్వనిరంకుశత్వపు నిజరూపము వ్యక్తమయ్యెడిదనియు, ఆట్టిపని జరుగకుండుట చే, వ్యవహారము తయి చెడిపోయెననియు, నెహ్రూ ప్రభృతులు విచారించిరి.

మహాత్ముని యభిప్రాయము : అపార్థము చేయుట

నెహ్రూ ప్రభృతులవలెనే, నిరాకరణావలంబు తల్లరును శాసనసభలలో నెవరును ప్రవేశింపకుండున బాగుండెడిదని తలంచెదరు. విద్యాధిపతులలో ఇతర పక్షములవారున్నపుడు ఎవరను శాసనసభలలోనికి బోకుండునందుని రలంప వీలులేదు. ప్రజలలో నత్యల్పసంఖ్యాకులకు మాత్రము వోటునిచ్చి అధికారిముండుటచే, వీరిలో కొందరు వోట్లునిచ్చుటయు వింతగానేరదు. కాని, పోలింగ్ స్టేషనులు కొన్నింటిలో ఖాళీపెట్టల బంపవలసివచ్చుట, వోటులలో గలిగిన యద్భుతప్రభాధమునకు ఫలితమునుటకు సందియములేదు. ఆంధ్రదేశమునందేమి, మిగిలిన భాగములందేమి అత్యల్పసంఖ్యాకులు మాత్రము వోటు జేసిరి. బహుళ సంఖ్యాకులు ఎన్నికలను బహిష్కరించిరి. వోటుల కిది గౌరవ ప్రదమే. ఏలనన, కలకత్తాసభ జరిగినప్పటికి, కాంగ్రెసుతీర్మానమునకు జాతీయవాదులు పలువురు బద్ధులై శాసనసభల కభ్యర్థులుగ నిలుచుకున్న ను, మొదటవ్యతిరేకాభిప్రాయము జూపినవారు పలువురు ఎన్నికల బహిష్కారము జయప్రదముగ కొనసాగుటకు తగిన సహాయ మొనర్చకబోయిరి. వెలుపలివారివలె ఎన్నికల ఫలితమును వారును సరిక్షించుచుండిరి. ఇదిగాక, ఎన్నికల బహిష్కారమున కిది మొదట ప్రయత్నము. ఇట్టి సందర్భములలో ప్రజలు జూపిన బహిష్కారోత్సాహము మిగుల ప్రశంసార్హమనుటకు సందియములేదు. ఇందుకు ఫలితము వెంటనే గనుపించెను. సంస్కరణముల నిరర్థకత బయల్పడెను. ప్రభుత్వ నిరంకుశత్వము స్పష్టమయ్యెను. శాసనసభల ప్రతిష్ఠ నిర్మూలమయ్యెను. ప్రపంచదృష్టిని హిందూదేశ మాకర్షించెను. స్వతంత్ర కార్యక్రమ నిర్వహణయన కత్యంత ప్రోత్సాహము కలిగెను. ప్రజల దృక్పథము పూర్తిగ మారి నూతన శకమారంభమయ్యెను. ఈలాభములను గమనించుటకు మారుగ, నెహ్రూ ప్రభృతులు ఎన్నికల బహిష్కారము అనర్థదాయకమయ్యెననియు, వెనుకటి తప్పును సవరించుకొనవలయుననియు, తెలుపుటకన్న వై పరీత్యము వేరొకటుండబోదు. వెనుకటి ఎన్నికల బహిష్కారము సంపూర్ణముగ కొనసాగినచో, ఈమారు జరిగెడి ఎన్నికల బహిష్కారమును పూర్ణముగ కొనసాగించుట కెక్కుడు ప్రయత్నముల జేయుట నాయకుల ధర్మమగును గాని, అందుకు బదులు తామే శాసనసభలలో దూరమెంచుట కడుంగడు పరిహాసాస్పదము. గాంధీమహాత్ముడు శాసనసభలలో నెవరును ప్రవేశింపకుండ జేయవలయునని యూహించెననియు,

ఆ ప్రయత్నము కొనసాగకబోవుటచే శాసనసభలలో నిపుడు జేరవలయుననియు చెలుపుట, దురభిప్రాయము. మహాత్ముని మంగుళూరు ఉపన్యాసమును నెహ్రూ ప్రభృతులు ఉదాహరించిరి. ఆయుపన్యాసమునందు, ప్రజలందఱును ఏకమై పనిజేసిన అతివాదిగాని, మితవాదిగాని శాసనసభలలో బ్రవేశించుటకు వీలుండదని జెప్పినమాట నిజమే. కాని, ఆయుపన్యాసమునందే అందఱును కలసిరాకబోయినను, న్యక్తులెవరును భయపడవలదనియు, ఏవ్యక్తి ఎన్నికలను బహిష్కరించునో ఆవ్యక్తి దేశాభివృద్ధికి బునాదుల నేర్పరచి, ప్రభుత్వపు నేరముతో సంబంధమును నదబ్బుకొని పవిత్రతయిన సంశ్లేష్ఠిని పొందవనియు, మహాత్ముడు సూచించెను. ఇందును బట్టి, అందఱును బహిష్కారమున కంగీకరింపకున్నను, ఎవరికి దానిపై నమ్మకముగలదో ఆట్టి వారైనను బహిష్కరించుచో, వారు తమ ధర్మమును నెఱవేర్చి అభివృద్ధికి తోడ్పడెదరని, మహాత్ముని యభిప్రాయమని స్పష్టమగును. ఇందు విషయమై సందియ ముండుచో, మహాత్ముడు చెప్పివురించిన్న యుపన్యాసమునందలి యీ క్రిందివాక్యములను పరికించిన చాలును. “నా హృదయాంతరాళమునందు శాసనసభలకు బోగూడదని నేను భావించుచో, ఇందుకు నేను బదుననగుదును. దేశీయులలో నూటికి తొంబదిమంది ఎన్నికలలో పాల్గొనినను నాకు నిమిత్తములేదు. సంస్కరణములు జరుగుటకును, మతమును రక్షించుటకును, ఇదియొక్కటే మార్గము. మతచంబంధమగు ధర్మమగునపుడు, నేను ఒక్కడనయినను పలువురతోనున్నను, నాధర్మమును నేను నెఱవేర్చి వలెను. ఈ ప్రయత్నములో నేను చనిపోయినను, గౌరవమే. నా సిద్ధాంతము నేను తృణీకరించుట అవమానకరము. ఎవరయిననుసరియే, శాసనసభల ఎన్నికలలో పాల్గొనుట నేమని నేను సూచించెదను. ఈ ప్రభుత్వమునకు సహాయమును జేయజాలమని ఒక్కమారు భావించుచో, పైనుండి ముందుగ నారంభింపవలయును. ఏమరతులమీదనయినను ఎన్నికలలో పాల్గొనుట సహాయనిరాకరణ మాత్రమునకు విరుద్ధమని నేను తెలిపెదను.”

కందాళ్ల శ్రీనివాసాచారిగారు

ఈనెల 7 వ తేదీని విడుదల అగుదురు నెహ్రూ క ర గ నాయకులమే షిర్కా కాంగ్రెస్ అవ్యక్తు డగు శ్రీమన్ కందాళ్ల శ్రీనివాసాచారిగారు నరంబనెల 7 తేదీ ప్రార్థన 8 o'cll కు చెన్నపురి నెలకొని యిర జయింతుండి విడుదల చేయబడుదురు. వీరును శ్రీయుత వెన్నలగంటి రాఘవయ్యగారును నెహ్రూలో ప్రభుత్వమున శ్రీకృష్ణజన్మస్థానమునకు పంపించబడిన అసహాయవాద ప్రముఖులు. ఒక o'cll అత్యుభయమునందు వసిించి యిష్టమయివును బయటికి రాబోవుచున్నారు.

శ్రీయుత వూరే వేంకటసుబ్బారావుగారు

శ్రీమాన్ దండపాణిశిల్లగారు

కడలూరు చెజి 1 లనుండి విడుదలచేయుట శ్రీయుత వూరే వేంకటసుబ్బారావుగారి శ్రీమాన్ దండపాణిశిల్లగారి యీనెల 4 వ తేదీని కడలూరు చెజి 1 లనుండి విడుదల చేసిరి. సుబ్బారావుగారు 5 వ తేదీపుడయినను చెన్నపురికి వచ్చిరి. నేడు సాయంకాల మిటుండి తాడి పత్రి వెళ్ళెదరు.

ధూళిపూడి పంచమనేతపాతశాల

రామదాసు ఉండ్రత్తు గోపాలకృష్ణయ్యగారు

9 వ తేదీ నుపన్యసించెదరు

ధూళిపూడిలో పంచముల నేతపాతశాల ప్రారంభోత్సవము 9 వ తేదీని జరుగను. అసభలో ఆధ్యక్షుడు రామదాసు ధూళిపూడి గోపాలకృష్ణయ్యగారును ఉన్నత అధ్యక్షురాయణ గారును ఇటీకాల మూర్త్యనారాయణగారును ఉపన్యసించెదరు. ప్రేక్షకులు తిలకునిదిక్కి, కామయి గిరికా ప్రార్థితులు.

7-వ పేజీ తరువాయి

స్థించెను. కాన తరువాత ఎంతవరకు ఆలోచించుకొనినదియు చెప్పి, అగ్రానవాదపతి సమ్యక్తమున, కాననవాదప్రవేశమును గూర్చి యేదోయొక నిష్పత్తిపాతమును దెలుపుట యగునన నున్నది. ఇందులకు సమ్యక్తమున, మొదట వ్రాసెడిచిత్త ప్రకృతి అధారముగ నుండునని తలంప బడినందు మిగిలిన సమ్యక్తమున ఈ ప్రతినిష్పత్తియే తెలిసింది కాదు. హాని అభ్యాసముగారు సమ్యక్తమున, ఆలోచనముగారు లేవనను అభ్యాసముగారు అభ్యాసమున కాననవాదప్రవేశమును గూర్చి చిత్త ప్రతి వ్రాసెను. ఇందులకు విచారణసంఘము వా గంద యను మిక్కిలి కృతజ్ఞులు. చిత్త ప్రతియందు కాననవాద బహిష్కారమును గూర్చి దాక్షిణ్య అభ్యాసముగారు వ్రాసినభాగ ములు గలదు.

“కాననవాద బహిష్కారము: వైస్ తెలిపియు, విచారణ సంఘము నెడల నాలుగు విధములగు సభిప్రాయములు దెలుపబడెను. అధిక సంఖ్యాకులు కాననవాదకు వేరే గూడ దలయు, మిగిలిన మూడుభాగములవారు కాననవాద ప్రవేశ మునో యే ఎన్నికలో అనుకూలమున సభిప్రాయముల తెలిపిరి. వేరేవేరయ్యెను కారాగ్రహములకు వేరైన నాయకులను వేరేభక్తులను విడుదలచేసి వారికి ప్రతికూలముగ నుండు ప్రతిపక్షమును సంతృప్తియుగ తొలగించుననకును కాననవాద ప్రవేశము: వయ్యె మిక్కిలులకు విచారణ సంఘము నిరాకరిం చుచున్నది. వారు వన సాన్నిధ్యమున లేవనను ఈ ప్రశ్నను తలపెట్టుటయే వేరేభక్తులను, వేరేగోచరములను అపరాధము గానించుటగను నుండును.”

106. ఈ చిత్తయొక్క క్రతులు ప్రైవేటుయైనవి. అప్పు 31 వ తేది వారు సభ్యులందరకు, కలకత్తా యందొక గుడెను. సి రాజగోపాలాచారిగారు మాత్రము అభ్యాసము వలన కలకత్తా సమావేశమునకు రాకలకుపోయిరి. ఉపసంఘము కలకత్తా యందు పెప్టెంబరు 1 వ తేది వారు సమావేశ మయ్యెను. అన్నివిషయములను చర్చించిన పిమ్మట ప్రాత్రగా నొక ప్రతిని తయారుచేయవలెనని పండిత సభాగారి కోరికయిది. శ్రీయుగ కిరూర రంగ ఆయ్యంగారు వై వేరా కట్టి ఆక్షేపణను తెలిపియుండలేదు. కాననవాదప్రవేశము నకు ప్రతికూలముగు “తీర్మానము” వేరేభక్తులు కారాగ్రహము లందున్నందున చర్చించుటకు వీలులేదనవిధముగ మారెను.

107. సంపూర్ణముగ ప్రతివ్యంభానుల కల్పించు విధా నము నంగీకరించు నువ్వరు సభ్యులును అమృతరమునందు పెప్టెంబరు 17, 18 తేదీల సమావేశ మగుట కట్టిపెట్టెను. శ్రీ యుగ పంతులు ప్రారంభము నుండియు ఈ విధానమున కనుకూ లుగ నుండెను. పండిత మోతీలాలు సభాగారి, వ కీం అట్టి ధ్వాన సభ్యులందరముగ వేరేభక్తుల నాలొచించుకొని ప్రభుత్వవిధానము నెదుర్కొనుటకును నిర్మాణకార్యక్రమము ఆర మించుటకును కాననవాద భక్తులకును కలిగియు నాయకుని నిర్ణయించుకొనిరి. ఇట్లు ఈయవ్వరు సభ్యులును ప్రభుత్వమువారు తగ్గించిన వారావరణమున కనుగుణముగ నీతిభి ప్రాయమున జంకకుండ నొనగడుటకు సమ్యక్తమున.

అప్పటికప్పుడు మా యాలోచన లేవిధముగ నడచెనో తెలుపుట కీయకాళము నొసంగినందులకు భిక్షాభిప్రాయము దెలుపు మామవ్వరు సహచరులకును కృతజ్ఞతాపూర్వకమందన ముల నొసంగవలసియున్నది. అభిలభారక కాంగ్రెసు సంఘసభ్యు లు చిక్కగ నాలొచించుకొనుట కిది కొంతవరకు తోడ్పడ కచ్చునను నుద్దేశ్యముతో కాననవాదప్రవేశమున కనుకూలముగ నుండువిషయముల నిఁ జెప్పించెదము.

(అ) ఉపాధ్యక్షము.

108. కాననవాదప్రవేశవిషయమే నిరాకరణకలంబుల కనేకులకు వివరింపుక నున్నది. అట్లుండుటయు సహజమే. ఈ సమయమున కాననవాదసంఘమునకన్న యేత్రమైన సాధనము వేరేభక్తులయందజేయబడినది. వేరేభక్తులను కాననవాదసంఘమునకు గాని వ్యక్తికాననవాదసంఘమునకు గాని సంసిద్ధత నెక్కువగ జూపియుం డినందున, కాననవాదబహిష్కారమునకు సంబంధించిన కార్య క్రమమున దెట్టిమాదము మేమునూచించియుండెను. మా స్వం తాభిప్రాయము తెల్పిండ్లను, గత సంవత్సరపు కాలమునండి సంపాదించిన యనభరణముల నివేదికకు యూరకుండలము. కాంగ్రెసు సాధనములు జయము సమకూర్చుటయొక అప్పటికప్పు డు కనిపట్టిక నుండలేదు. వేరేభక్తులతోపాటు అసాధన ములను మార్పు చెందుచుండవలెను. రాజకీయసాయము లెన్నడును కిలాకాసములగ నుండవు.

ఈ కార్యక్రమము నందరకును గాంధీమహాత్ముడే చక్కగ నొసంగియుండెను. అత నెప్పుడును పరిశీలుచు నుండునను

అనఁగా మచ్చిసపుడెల్ల జాతీయ కార్యక్రమమును మార్పుటకు సంబంధించిన వాడుకాదు. అతనరమని తోచినపుడు, ఆయన యద్యక్షమృతమును యాపమునే సంపూర్ణముగ మార్పుచుం డెడివాడు. నిరంతరజాతీయత దనుకేవల మచ్చిసపుడెల్లను జంక అయిన ప్రైవేటుగ తన మార్పునే యంగలించెడివాడు. మార్చి 2, 1922 నాటి “ఎంగువెండియా” కత్రియందు మహాత్ముడు వ్రాసినవ్యాసములో నీవిధముగ నున్నది.

“మొత్తం తీర్మానముల నావేపించుచు కేల్గారుగారు మహాత్మా పత్రికయందు వ్రాసినవ్యాసమును నేను సహకల్య ముగ జదివించి. నన్ను గూర్చి ఆయనబాసిన సాహస్యమున నప్ర తి నేను నేనుచించితిని. ఫలితము కేల్గారుగారు కృతజ్ఞులయిరి. అప్పటి కట్టుట తిప్పుని సరియయ్యెనని ఆయన యు, ఆయనవలెనే తలం చుచు వారు ను నెరుంగుట యవసరము. నెనుకటి యభిప్రాయములను మార్పుకొనకుండుట మంచిటయేమేగాని పరిస్థితుల కనుగుణముగ నుండవలె దాక్ష ణము నిర్వహింపబడెనది. నేనల దృక్పథము పలుమారు మార్పు చెందుటకు నే ననేకమాములు దిలకించితిని. కాలు యద్యము నందు మేమందరమును ఒకమారు నిద్రింపుచుంటిమి. తంజావూరి నడియెనువయమున మేము చేరియుండిన గుట్టులకై విరాధి నేలల వచ్చుచుండెననియు అందుచేత తప్పించుకొనుటకై ధా న్యుల బస్త్రాలవేయక దాగియుండవలెననియు మా క్షాణయ్యె ను. తరువాత ఒక సంవత్సరముల కాలము అందరియు కట్టిపెట్టు పోషమయి మేము మామాగుదారలను బ్రవేశించుచున్నదియు తెలుపబడెను. ఫలితమున అతనరమైన మార్పులగ నుండెను. చిక్కాన్వేషణమున బట్టి దోషములు మారుచుండును. చిక్ తెచ్చుటకు చిక్కినవారు కొక యా మ ధ ము నిచ్చును. ప్రేమాయుడుకు మరియొక యా మ ధ ము ను తు యు కు ఇంకొక యామధమును నిచ్చును. ఇంకమాత్రమునే నాకకు తల తిక్కినా డగునా? లేక తెలివిగలవాడు, ఒక్క గలిగినవాడును నగునా?”

1919—1922

109. క్రమక్రమముగ జరిగిన యభివృద్ధి 1919 సంవత్సర మునందలి పరిస్థితులను, 1922 వ సంవత్సరమునందలి పరిస్థితులను జూచినచాలును. మార్చి 1919 నందు గాంధీమహాత్ముడు భార తమునకును ప్రపంచమునకును సత్యాగ్రహ మనుపరిత్యక్తమును చాలెను. ఏకేలు అల్లరులయందరియు అసౌభ్యసాధనము నక లించుటకు వేరేభక్తులు సంగీతమునందెని తలంచుచుండుట సారవాలని ఆయనయే ఒప్పుకొనెను. అమృతరపు కాంగ్రె సునందు ఆయన సంస్కరణముల నొసంగినందులకై మాంబా గూగారి సభిసందించెను. ప్రభుత్వముతోటి సహకారమునకైట్టు దలతో చాదించెను. కనుక తి మాన ము ల కాల ము లో పు క సత్యాగ్రహమునుండి సహకారమున కెంత త్రితేవేనో తెలియగలదు. మరల మాడు మానములు కాగానే సహకార మునండి వెనుకను అడుగు లిడెను. ఆల మానములు దీర్చు లోచన జరిగిన పిమ్మట ఆయన కాననవాదబహిష్కార విధాం తము నంగీకరించెను. కలకత్తా కాంగ్రెసున కదియొక ముఖ్య సూత్రమయ్యెను. వేరేభక్తులందొక గొప్ప సమైక్యముగ నుండక లేనని యద్యమింపబడెను. ఒకసంవత్సరము నడిచెను. అనుభవ ము గలిగెను. నరంబరనందు గూడిన అభిలభారక కాంగ్రెసు సంఘము నిరాకరణోద్ద్యమసాధనముల నింకను విరివిలేకెను. కాననవాదసంఘమును గూడ కార్యక్రమమునందు శేర్మకొనెను, కాని ఆ విప్లవము కాంతియరమైనది. ఇండు ఉద్యమములకును వెలతో భేదముగలదు. జులై 1920 కిలాఫతు తీర్మానము నం త మ మ హా త్ము డు దీ ని ని స్పష్ట ము గా విం చెను. (ఎంగు ఇండియా, జులై 21, 1920) మదరాసు మొయలు ఉత్తరావలభునతోటి సంభాషణము నీతిభిప్రాయమునే తెలి పెను. (ఎంగు ఇండియా, ఆగస్టు 18, 1920) అయినను కాం గ్రెసు తీర్మానము లేకయే మార్పుగానింపబడెను. అసామ్యుదా బారుకాంగ్రెసు ఈమార్పునకు ముద్రవైచి “సాయుధ విప్లవ మునకు నాకరక వేరేభక్తుల అలంబించునన ప్రతికూల కాననవాద సంఘము” యని స్పష్టీకరించెను. మిగిలినవను లన్నిటిని కట్టిపెట్టి కాననవాదసంఘమునకు వైస్ దృష్టి నిదనలెనని యాజ్ఞామయ్యెను. బహోలిలో ఒక్కనిమానకలము లోపుగ నింతలో, మార్పు గా వింపబడెను. అందరకు నిర్మాణకార్యక్రమమును దీక్షతో సాగించవలెనను నావేరేభక్తులవైస్సు. బహోలియందు సమావేశమైన కాంగ్రెసుకార్యనిర్వాహకసంఘము గాంధీమహాత్ముని ప్రేరణ కల న న మాం త ము గ ఆచా మ్యు దా బారు కాంగ్రెసు తీర్మానమును ఆ పు డ ల లో నుం చుట కు నిశ్చయించెను. ఇటువంటి గొప్పమార్పులను గాంధీమహాత్ముడే గానింకొకరి యుండెను. ఇట్టిసమయమున మాతనపరిశీలుటకు దగిల్లు పరచలను నూచించుటకునో, రాజకీయసాధకరం మునక దోహదము గానించినవారనుకుందు. ఈ కారణముల

నను, వేరేభక్తులు సమస్త కాననవాద సంఘమునకు గా వ్యక్తి కాననవాద సంఘమునకు గాని సంసిద్ధముగ లేనందునను, సవరణలనుగూర్చి పరిశీలించుటకు మేము పూనుకొను చుంటిమి. మే మేమార్పులనుగాని మానవభావమున వ్రాయు చుంటిమిని తలంపరాదు. మహాత్ముడే అప్పటికప్పుడు ఎదుర్కొనుచుండిన పరిస్థితులకునుగుణముగ సాధనములనుగనేవానిని మేము భావించుచుంటిమి.

110. గతపర్యాయపు ఎన్నికలసమయమున, స్వరాజ్య మొక్క సంవత్సరకాలములోపుగ రావచ్చునని గాంధీమహా త్ముడు వేరేభక్తులకు నివేదించియుండెను. కాననవాదబహిష్కార మునకుప్రతికూలముగ పోరాడిఅపజయ మొందినవారు అసంతృప్తి చెందక తమ మనస్సులను రెండు కారణముల కల న స మా ధా న ప ర మ కొ నిర్గిరి. మొదటిది వేరేభక్తులమహాసభయందు వారి కుండిన గౌరవము. రెండవ వేరేభక్తుల సంవత్సరములోపుగ స్వరాజ్యము వచ్చునని అంతకు పూర్వమే గాంధీమహాత్ముడు పలికినందున నిరాకరణ కార్యక్రమమును క్రద్దతో సాగించవలెననెడియుల్లాసము. కనుక అభ్యర్థనగా నిలిచిన జాతీయవాదులు తమ ప్రయత్నముల వాపునని నిరా కరణకార్యక్రమమును దీక్షతో సాగించుటకు బూనుకొనిరి. ఒక సంవత్సరకార్యక్రమముతో త్రివిధబహిష్కారము వ్యాప ముగ పరిగణించబడుటయే గాక ప్రతివారును పోటీలు పెట్టు కొని వానికై కృషి సలిపిరి. ఎల్లరును తమస్వంతాభిప్రాయము లను ముచ్చిపోయి స్వరాజ్య పంజాబు కిలాఫతు సమస్యల పరిష్కారమునకై సజుపు యద్యము ఒక సంవత్సరమే కట్టునని యెంచి పనిచేసిరి.

మహాత్ముని యభిప్రాయము

కాననవాదబహిష్కారము సంపూర్ణముగ నుండి భార తీయు స్వాసభలయందు మార్పుండుటకు నిరాకరించి యుండినవో ప్రభుత్వమువారు తమ నిజస్థితి నెరింగియుండెడి వారు. అప్పుడు వారికి నిగంతుకభరిపాలనమే తగినమార్గమైయుం డెను. అది కేవలము వైతికావేరేభక్తులగ నుండును. కాని ఇటును అట్టిమాదము ననుసరింప సాహసించునంతటిస్థితికాలెనని ప్రపం చము తెలంచుచున్నది. మహాత్ముడు సాధింప నెంచిన దిట్టిబహిష్కారము. నోటరులెవరును నోటుచేయవలెనని, మిగిలిన లాత్మగౌరవము గలిగియుండుననియు అతడు సంపూర్ణముగ నట్టి యుండెను. కలకత్తా కాంగ్రెసునకు పూర్వ మొకపర్యాయము మహాత్ము డిట్లు పలికియుండెను.

కాననవాదబహిష్కారము నెడల ప్రతికూలాభిప్రాయ మధికముగ నున్నదిని నేనెరుంగుదును. అసాధనము సురయ్యిది కాదని కాని జయముగలదని కాని సంజేపము వారినిబాధించుట లేదు. వేరేభక్తులకు అసాధనమునెడలనుల్లాసము జూప దనియు మిగిలినవారు కాననవాదకు నెడలను రనియు వారు నమ్ముచున్నారు. మంగళూరువాస్తవ్యులరకు మీరు అట్టిసంక య ము ల కు లో ను గా న క క్క ర లే తు. మీ ప్రతినిధిగ నొక మితవాదిగాని, అతివాదిగాని నెడలకుండు నటుల మీలో నోటరులే పట్టుదల జూపవచ్చును.”

కాననవాదబహిష్కారమును గూర్చి మరల జులై 14, 1920 నాటి “ఎంగుఇండియా” పత్రికయందు డిట్లు వ్రాసెను.

“మన మిప్పుడు గొప్పయుధక్రమము నెదుర్కొనువలసి యున్నది. తన నియోజకవర్గమునందు సకముకుండి ఉదన్నును, ఎవరైన నొక్క మితవాదియైనను అభ్యర్థకుగ నిలవ నెంచునా? అట్టి సంవత్సరములలో నాకకు తన నియోజకవర్గమునకు ప్రతినిధిగ నుండను. బహిష్కారమున కెక్కుడు కేటణము అవసరము. నోటరులు సంపూర్ణముగ నీ విన్ని కలను బహిష్కారించునను విశ్వాసముతో నీసాధన మునలంబించబడినది”

మన మట్టి సంపూర్ణ బహిష్కారమును పొందవలక పోయితిమి. జాతీయవాదులు మార్పునుండి తొలగిపోయినందున, మిగిలినవారు లాయకకాళమును చక్కగ వినియోగించు కొని కాననవాదలోని స్థానములను భర్తీచేసిరి. అప్పటికిని మహాత్ముడు తనయాశను విడనాడలేదు. నియోజకవర్గమునందధిక సంఖ్యాకులు లేకు ప్రతినిధిగ నంగీకరింపవలెను, అత్మ గౌరవము గలయెవడును తన సభ్యత్వమును నుండుకొనడని ఆయన తలంచెను. కనుక నాకపురపు కాంగ్రెసు ఈ క్రిందితీర్మా నము గానించుట్టు చేసెను.

“నియోజకవర్గములలో సభ్యసంఖ్యాకులు కావలెనని పోలింగు ఫైనులకు వర్తతన్నను కాననవాదకు ఎన్నికొన బడినవారివలె వేరైనవారు తమవదపులకు రాదీకామా నొసంగవలెనని ఈవధివారు విశ్వసించుచున్నారు.

గాంధీనిర్బంధము-మిత్రవాదుల నైఖరి

కాననసభ్యులను రాజీనామాలు నొసగుటకు కోరునట్లు దేశమునందంతటను జరిగెను. కాని ప్రయత్నములు వ్యర్థము లయ్యెను. కాని మహాత్ముడు మిత్రవాదులను గూర్చి యింకను ఆశలను జవలించెట్టివచ్చుచున్నాడు. గత నవంబరు దినంబరమానము లలో వేల కొలది మంది దేశభక్తులు, మనలో గొప్పగొప్పనాయకులు కాంగ్రెసువాదులకు బంధుబంధువండి నపుడైనను మిత్రవాదులయందు సంబలము గలగునని తలంప బడెను. వారు ఏదోవిధముగ ప్రభుత్వబద్ధవిధానమునకు సహాయపడిరని ప్రహేళికలు తోచుచు, ఇంకయేల, మహాత్ముని నిర్బంధించినపుడు గలగలము, మిత్రవాదులకు కొందర కాశ్చర్య ప్రాసము గలగలలేదు. మరికొందరి కానిర్బంధము నందు పాధ్యత యుండెననియు గండపించుబడెను. తరువాత యీవధ్యనే ఆగస్టు 20, 1917 నాటి ప్రకటనమును తప్పిడికిరించుచు లాయ డు బార్లిగారు భారతభావిస్థితియంతయు నినిలుడుదొడ్చుకులవై నే ఎప్పటికిని ఆధారపడియుండునని పలికిరి. అక్కడక్కడ కొంచెము సంబలము గలిగియుండెను. కాని ఆయుధస్యాస ము నభివృద్ధిచేయుచు కాననసభలో నుపన్యాసముల నొనగుట తోను ఒకనిస్సార్లకు తీర్మానము గానించుటతోను అంతయు నణగిపోయెను.

112. కనుక యాద్యమప్రారంభము నందలి స్థితికిని ఇట్టి స్థితికిని తారతమ్యము విశేషముగ గలదని యందునలన విడిత మగుచున్నది. పోరాట మెప్పుడు ముగియునదియు ఎవరికిని తెలియదు. కొద్దిల విద్యాలయముల, కళాశాల, బహిష్కారప్రకటన జరిగియుండు మహాత్ముడు సడలింపెను. అప్పుడు కాననసభల విషయమంత మాత్రముగ నుండలేదు. తరువాత ఎన్నియో మార్పులు గలిగినవి. కనుక అందులకు తగినట్లు మన కార్యక్రమమును సమర్పించుకొనవలసియున్నది. నిరాకరణావలంబునిస్థితి నులభముగ జేయుటకును కష్టము జేయుటకును కానన సభల కధికారము గలదని మనము గుర్తింపవలసియున్నది. కాననసభలు ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానమును త్రొసి పుచ్చుటకు ఆధికారము గలిగియుండక పోవచ్చును. కాని మంచిగాని కీటుగాని చేయుటకు వాని కకకాశము గలదు. మంచి చేయలేదని యనుకొనినను, అతకారము చేయగలదనియు చేయుచున్నదని మనము గ్రహించక తప్పదు. మిత్రవాదులు ప్రభుత్వనిర్బంధ విధానము నకు తోడ్పడినో తోడ్పడకుండినో ఏనియెట్లున్నను ప్రభుత్వ మునకు సహకార మొసంగుటకు వాఁడను ప్రవేశించుటయే అసర్థకముగ నున్నది. వారు నవంబరు దినంబరు మాసములందు దేశవైరుమును గమనించి యుండినచో పోరాటము మరియొకవిధముగ నుండేది. లా, ఆర్డరు, పేటతో సహాయనిరాకరణో ద్వయము నణచుట యంటి కాననసభలు ప్రభుత్వ మునకు తోడ్పడెనని స్పష్టమైనది.

అహింస.

113. మేము తెలిసిన సందర్భములనలన అసహాయో ద్వయమునందు ప్రభుత్వముగలదని ద్వితియాద్య వత్రికిని తేలును. ఇంతటి తీర్మానముతోను మహాత్ముని నిర్బంధముతోను ప్రభుత్వ ము గడచెను. తరువాత గడచిన మాసములలో దేశమునం దుండిన యహింసవాదావరణముతో ద్వితియాద్య ప్రారంభ మయ్యెను. వెనుకటి ప్రకరణములందు ఉద్యమము సాధించిన గొప్పకార్య ములను గూర్చి ప్రశంసించితిమి. ఉద్యమమును ప్రారంభించిన మహామహాపునియెడ ఇతరులకు గల శౌరవమున కన్న మాకుగల శౌరవము ఏమాత్రమును తక్కువైనది గాదు. అయినను, మాచట్టుప్రక్కలనుండే విషయములను గుర్తింపకుండుటయు నసాధ్యము. పోలింగు స్టేషనులకు కొలదిమంది పోట రులు వెళ్లునట్లు చేయుటయందుమాత్రమే మనము జయముగాంచగలిగితిమి. కాని ఎవరు వెదలియుండగూడదో, వారే ప్రవేశించుటలన మనస్థులనుగూర్చితిమి. మన మన సహాయవాద మకలంబించితిమి కాని ఇతరులు సహకార మొసంగుటకు ముగ్ధులై మేముగిదితిమి. సముద్రమునం దర్థభాగము మనము నావను నడిపించి కరువార లంగరువేసితిమి. ఈ లోపుగ మన కనుక నుండిన వారు మనకన్న ముందుగ నడిపించునట్లు జేసితిమి. ఈ మారును ఆట్లే జేసెదమా? అట్లుచేయుట అత్యవసానకరమనియు మేము విన్నవించుచున్నాము.

(అ) సూచనలు.

144. మిగిలిన వానిని చర్చించుటకువూర్తము, మానూచ నలును కొన్నింటిని దెలిపెదము. మాప్రియమిత్రులు మావ్యవస్థల పిగటుల, అసూచనలు కాననసభాబహిష్కారమును రద్దుచేయు మనికోర మని మేము తలంచుచున్నాము. అవి కాననసభాబహిష్కారమునే ఇంకను గట్టిగ జయప్రముగను సాగించునని మా నిశ్చితాభిప్రాయము.

సూచనలు

“మొదటివర్గాయపు కాననసభలు కిలాఫతు, మంబులు సమగ్రుల పరిష్కారమునకును, సత్వరస్వరాజ్యసంపాదనమున కను అభ్యంతరముగ నుండుటయేగాక ప్రజలకు అనేక కష్టములను తెచ్చిపెట్టినందున దౌర్జన్యపాత సహాయ నిరాకరణ మున కనుగుణముగనే యీ క్రింది మార్గముల నవలంబించునట్లుల గయలో సమావేశము కానన్న కాంగ్రెసు కిలాఫతు మహాసభలు తీర్మానించవలెనని మేము తలంచుచున్నాము.

1. మంబులు కిలాఫతు సమగ్రుల పరిష్కారమును, సత్వర స్వరాజ్యసంపాదనము ను ఉద్దేశ్యములుగ నుంచుకొని నిరాకరణావలంబులు ఎన్నికలయందు అభ్యర్థకులు నిలువబడవలెను.

2. కనీసపుసంఖ్య తేరుకునట్లు జేయ గలంత మంది నిరాకరణావలంబు లెన్నుకొనబడినచో నిష్ఠా న ము లా క్రియించుకొని, శేషించినకాలము కాననసభ చర్యయందు పాల్గొన రాదు. మరల భావీలు పడకుండునట్లు మాత్రమే వారు అప్పుడప్పుడు కాననసభలకు హాజరుండువలెను.

3. నిరాకరణావలంబు లధిక సంఖ్యాకులుగ నెన్నుకొన బడియు కనీసపుసంఖ్య నుండకుండునట్లు చేయజాలకపోయినచో వారు ప్రభుత్వపుతీర్మానములను బట్టెట్లుతో సహా తిరస్కరించి వైయోక్తములను తొలగించుటకును సత్వరస్వరాజ్యము గుపాదించుటకును మాత్రమే తీర్మానముల నుపపాదించుచుండ వలెను.

4. నిరాకరణావలంబులు అల్పసంఖ్యాకులుగ మాత్రమే ఎన్నుకొనబడినచో, రెండవసూచనయం దుండినట్లు చేసి సాధ్యమైనంతవరకు కాననసభ బలమును తగ్గించవలెను.

సూచనసభలు జనవరి 1924 వరకు సమావేశము కావు. అందుచేత 1923 వ సం॥పు కాంగ్రెసు దినంబరు చివరవారము నకు బదులు మొదటివారముననే సమావేశమగుట యుక్తము. అప్పుడు కాంగ్రెసు ఎన్నికలకు తగినట్లు ఆదేశము నొసంగ వలసియుండును.

వైమాచనలలో రెండుభాగములు గలవు. మొదటి భాగము ఎన్నికలకు సంబంధించినది. రెండవది కాననసభలలో ప్రవేశించినవారలకు జరుపవలసిన చర్య. వీనిని ప్రత్యేకముగ నైకొని ఆవియుద్వయమాత్రములకు ప్రతికూలముగ లేదని నిరూపించెదము. (సశేషము.)

శ్రీకృష్ణ తులాభారము

బందరు నోలిల్ కళాశాల ప్రాధనరుగారైన కీర్తిశేఖరై న ముత్తరాజు సుబ్బరావు పంతులు (M. A.) గారిచే రచించబడిన నాటకము.

క్రయం 1-0-0 పోస్టేజీనేరు. కొద్ది ప్రతులు మాత్రమే నిలవయున్నవి. వ్యాపారస్థులకు ధారాళమైన కమిషన్ యివ్వబడును. వలయువాడు. యం. వి. రమణ అండు కో., తెల్లూరు అని వ్రాయవలెను.

అమృతాంజనండిపోవారి

సుప్రసిద్ధావధముల జాబితా.

Table with 2 columns: Item Name and Price. Items include 1. జీర్ణరసాయనము మాత్రలు అభ్యర్థనకు, 2. వజ్రగుళికలు ధాతుపుష్టికి, 3. జ్వరహరి బృందములకు సీసా 1-3, 4. అమృతాంజనము అన్ని నోళ్లకు, 5. మూలకంబుల తైలము డబ్బి 1-3, 6. తామరతైలము; తామర, తీట్టుకు, 7. కలరా మాత్రలు. వాంతిభేదలకు, 8. తేలుమందు, తేలుకాటుకు సీసా 1-3, 9. దంతకూలహరి, వండవోటుకు, 10. కర్ణకూలహరి, చెవిపోటుకు, 11. గజ్జికైలము, గజ్జిచీడలకు డబ్బి 1-3, 12. పగుళ్లకు తైలము, శిశుపగుళ్లకు, 13. పేలకు మందు సీసా 1-3, 14. కుప్పకు తైలము, డబ్బి 1-3, 15. దంతమార్దము, శండ్లుతో నుటకు, 16. కుఖిభోగి మాత్రలు, 17. కుఖిభోగి తైలము, పుండ్లకు, 18. రోమహరి వెండ్రుకలు ఊటుకు, 19. మోహినీతైలము వెండ్రుకలు పెరుగుకు, 20. చుండుకు మానె సీసా 1-3, 21. గ్రహణి మాత్రలు డబ్బి 1-3, 22. జాలాది మాత్రలు, మలబద్ధము, 23. బంగారు రేఖలపు స్తకము25 రేఖలు గలది 1-కి రు. 3-0-0 లు, 24. పెంపురుమెంటునూనె, 25. చందినిఅత్తరసీమది డౌన్సు 1-కి, 26. కుసుమారి మాత్రలు, కుసుమవ్యాధులకు, 27. శగకు ద్రావకము సీసా 1-కి, 28. కఫహరి శిశుగట్టు దగ్గులకు, 29. కఫహరి చూర్ణము, దగ్గు, ఉబ్బనములకు... డబ్బి 1-కి 0-8, 30. మందరితైలము, ముఖకాంతికి, 31. రోమహరి మాత్రలు, కలనోష్ణలకు, 32. శేత్రాంజనము, కంటివ్యాధులకు, 33. జంతువాతహరి, ఎమిడికలకు, 34. ఉబ్బనమునకు మందు, 35. వాయువుపోటుకు మందు, 36. విరోచనములకు మాత్రలు డబ్బి 1-కి 0-3, 37. కస్తూరిమాత్రలు పెద్దది మంచిది 50-కి 0-10, 38. తాంబూలమాత్రలు, పెద్దది కువానసగనుండును 50-కి 0-8, 39. వామకర్పూరము, 40. నేపాళదేశపు కస్తూరి మంచిది, 41. కుంకమపువ్వు, 42. పచ్చకర్పూరం 1-వ రకం, 43. పచ్చకర్పూరం 2-వ రకం, 44. గోరోజనం మంచిది, 45. జున్ను లేక అది పచ్చికానా, 46. మోమొయి మంచిది, 47. కొబ్బరి, మంచరకము

అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు-బొంబాయి.

నత్య వత్తు పాఖ్యానము

భోగేశ్వర మాహాత్యము

ఇది యొక క్షేత్రముయొక్క మహత్తు. ఇందు శ్రీశైలమహిమకూడ జక్కగ వర్ణించబడియున్నది. కవిత్వము కడురసవంతమై ముద్దులుమూట గట్టుచున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈ గ్రంథము తేజస్విన శాతకుల కొక పద్యమేని వదల మది జనింపదు. ప్రతి 1-కి ధర డబ్బి 1-0-0. పోస్టుఖర్చుప్రత్యేకము. ఆంధ్ర వత్రికా కార్యాలయము, 7, తంటుకట్టి పేట, మదరాసు.

ఆంధ్ర దేశమందలి ఖిదరు నిలయుముల వారి కొకవిజ్ఞప్తి

ఆంధ్రదేశమందు ఖిదరును ఉత్పత్తిచేయువారి యొక్కయు అమ్మువారి యొక్కయు డైరెక్టరీ యొక్కటి లేయారుచేయబడుచున్నది. ఉత్పత్తిచేయువారు ఎన్ని మగములతో చేయించుచున్నది, ఎన్నో నెంబరువరకు నేయగలిగినది, లేయారు చేయించుచున్న వస్తువుల వివరం, గజం 1 టికి ఎంత ఖరీదు గిట్టి నది, తప్పేలుగా దెలుపవలెను. ఉత్పత్తి చేయించువారు అమ్మునాడుకూడ తమ నామములను నివాసస్థలమును, తమ నిలయము యొక్క నామమును, వివరముగా నాకు తెలియచేయ ప్రార్థించుచున్నాను. కా. నా గేశ్వర రావు ఆంధ్రరాష్ట్ర ఖిదరుశాఖాధికారి, పోస్టుబాక్సు నెం212, మదరాసు.

చంద్రహాసనాటక ప్రదర్శన విమర్శనము

(శ్రీపాద కామేశ్వరరావుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు)

చుదిలిబాగు పురుషున అట్టొట సెల 7 తేదీని ఇండియన్ డ్రెస్సాటిక్ సమాజమువారు చంద్రహాస నాటకమును ప్రదర్శించిరి. ఆనాడు దువ్వబుద్ధిపాత్రమును శ్రీకృష్ణ శ్రీయుత వేరకొండ వెంకటసుబ్బారావుగారి కొకరు బాగారు కలకమును బహుమాన మొసంగిరి. దాని గూర్చి ప్రశంసించుచు, శ్రీయుత హరిహరభూషణముగాను న న్నానందరవు మును విమర్శింపు మని కోరిరి. కావున చంద్రహాసనాటక కంద అను విశేష పుస్తకము నాయభిప్రాయముల నిందు ప్రకటించుచున్నాడను.

మనస్సు విమర్శన మెట్లుండవలయునో దాని చదువరు లెట్లు గణన చేయవలెనో చెప్పెడి:-

విమర్శనమున గుణవోచకధన ముండవలయు. కేవలము గుణములగాని కేవలము దోషములను గాని యెంచునగుదు. ఇం దెట్టి కనబడకపోయినను విమర్శకు చామాట చెప్పవచ్చును. రెండవది, కేవలస్వాధ్యాయపాత్ర ముండవలయుగాని వేటునివ యముల గలిపివేయరాదు. ఈద్వయి, అనూహ, పరశ్చేయ గృహములు నుండవలెను. కథాభాసమునే విమర్శించవలయు గాని వేటునివయముల నెత్తికొనవలెను. మూడవది, దేశ కాలముల ననుసరించి యాచరింపవలెనపు విషయములనే యాచార మారితరముల గాని, అసాధ్యములగు కనలు వానివలెనగుదు. అధికయోగి పాత్ర పోగుడును.

ఈ ధర్మముల నలుది యాచరింపవలెనగుచున్న యాలోచి తము ప్రదర్శన మొకకళ (art). కావున శేర్మకొనిన గాని యందు ప్రార్థన కిదింపదు. ఇట్లు శేర్మ సాధనములు మూడు: 1 గ్రంథములు 2 ప్రక్షిప్తగ్రంథములు 3 అభ్యాసము. ప్రక్షిప్త మన సాంధ్రభాషలో నాటకాభినయమును గూర్చి చర్చించు గ్రంథములు లేవు. భరతకాస్తూతిసార భిషజమును గూర్చి కొన్ని గ్రంథము లున్నవి. కాని యిది రంగస్థలమున నుపయోగిం పదగినది కాదు. ఇండియన్ విషయము నుద్ఘాటికము. అది గణికాభిషేకమున నుపయోగించుచుగాని నాటకప్రదర్శకుల కుపయోగించదు. మరంగస్థలమున నభిషేకాద్యభిషేకమునకు పాత్రు లగు ప్రక్షిప్తగ్రంథములే. ఆంధ్రనాటకములు వెలగడి రమాదవి నుండిన కల్పములే యైనవి. కావున ప్రదర్శనమానము (Standard of acting) మెట్లుండవలెను? ఆంధ్రదేశ పోషకాలము కాలేదు. కావున నుచితకళాధర్మములేదు. ఒక యూరిపాటి నిచ్చిన ప్రదర్శనరీతి వేటొకరికి నచ్చును. ఇట్టియొక నుత్తమప్రదర్శన మెట్లు ఉండవలెను?

మొదటి రెండు శేర్మకలేదు. కావున నభ్యాసము కృత కృత్యము కానేరదు. ముందేమన మంచియాద్యములు లేనపు డు: ప్రదర్శకులు విదేశీయుల నకకరించుట నహము. పోషి విదేశీ యులులో వైక ప్రదర్శకుల చూడ పాటుబడకుండునపు ప్రదర్శన మొకకళగా గ్రహించవలెను. ఇట్లు తక్కువ. ఇందును విద్యాభిషేకము. కావున నుచితకళాధర్మములకు సహకారు. ఇప్పు డెల్లవో సినిమాలు ప్రబలివి. వానిలో కొన్ని నాటక ములు ప్రదర్శించుచున్నవి. వానిబాది యని యనకలేదు. ములని కొందఱు ప్రదర్శకుల లెంచుచున్నాడు. కాని యిది గొప్పపొర మొకటియైయున్నది. సినిమాలకై ప్రదర్శించువారిలో పెద్దగొరుల చురుకులు కాదు. భవాభిమానము లోనై లోకమున మెప్పుడయ్యవలెనునని యెంచుచు. అట్టివారికై శిష్యులైన వలసిన విషయము లుండవు. రెండవది, సినిమాప్రదర్శకుల యందు మాట యుండదు. అంతయు మూకాభినయముననే జూపవలెనుగాన నంగభంగి మిగ్గులగును. నాటకములలో మాటలుండవు. కావున నభినయము మిగిలినది. మూడవది, ఆంధ్రభాషములు బాగుంటున్న ధేదించును. హిందీపులకను నయోగియులకు నీవిషయమున పేద యున్నది. ప్రతిమాటకు "హే" గొట్టుట చునన నహము. నీవిషయమునకు రెండు పాదములతోకొట్టుచున్న చోటులు ముందకు ముందును. దొర లలో నీయోచనములు ధేదించును. నభ్యుదయముగాని, కేకలు వేయవలెనుగాని చుననన వేలు, వాటికనవేలు; కావున నికర బాధనములించిన భాగప్రదర్శనము ముంద నహముగా నుండదు. మనభాషాస్థితి ప్రభావించి మన ముందరవలెను కాని యిత రులతో ననుకరించిన నది యెరువులేమొకొనినదని ట్లుండి మనకు సంతోషముకలదు. సరేకా, అత్తిగౌరవమునకు కూడ లాభముకలదు. కావున మనమెక్కుడుగ ననుకరింపవలెను. మనలో నీలాభుర భాషాస్థితివలనను పోషించి యుచితమైనదాని గ్రహించవలెను.

ప్రదర్శనరీతియందు పరిశీలించున కంశములు నాలుగు. 1. నేపథ్యము 2. చాచకము 3. సంగీతము 4. అభినయము. ఈ విషయముల గుర్తురావుగారి "దువ్వబుద్ధిపాత్రప్రదర్శనము"ను గూర్చి నాయభిప్రాయ మెరిగింతును.

1. నేపథ్యము. వారు విమర్శన భరించినదిగ్గు పాత్రోచితము గా లేదు. పాగ లేకపోవుట గొప్పపొరము. మంత్రి రాజునెట్లు చింతింపవలెనో నడచుట యసంగతము. చేతికట్టున నింపానము నై నుండుట లెగదు.

2. చాచకము:—మొత్తమునై నీరిచాచకము పాత ముగా నున్నది. చాచకముల మొదటను చివరను కంఠస్థని కొన్ని పోటుల వివరములేదు. కొన్ని ముఖ్యము లగు పోటుల పడి మెచ్చుటచే రసోత్పత్తి కాలేదు. వీరి వీరు నెమ్మది, స్పష్టత, యోగ్యమును నూతము (Euphony) ను పొందువలెవలయు నధ్యయముల వీరు నిపుణతతో చదువుదురు. ఇది గొప్ప ముగు ణము. కాని అప్పుడప్పుడు సహజమైనట్లు చదువక ఎరువు లేచివున్నట్లు (affectation) వదిలిరి. అది మానవలయును.

3. సంగీతము:—ఇది వీరియందు మితిమీరుటలేదు. పాట చేత వైకవారి కిట్టిసామర్థ్య ప్రమామండుట యగుదు. రాగాలా పనము మొత్తమునై శ్రోతచేయముగా మితముగా నుండెను. రెండుమాడుపోటులను మూలము పద్యము పూర్తి యైనను రాగమును కొంతకంత పిమ్మట నీడ్చిరి. ఇది యుక్తము కాదు. రసాభాసమునకు మూలము. శ్రేయ పాదునప్పుడు విశంకంపము కూడ వచ్చె. ఇది సహజమా? వీరు విహారిరాగమును గీతక పాడునపుడు ప్రస్తుతించిన రెండయు మృదంగము నున్నది. రాగమున వేయగలిగినకల లన్నియు వేయవలె నను డరాళ కూడదు. ఇంతైన పోకటి రెండు చాలను.

4. అభినయము:—దువ్వబుద్ధిపాత్ర నభినయించుట కష్టము. అం దనోగ్యనిరర్థభావములు తీసమై యున్నవి. లైట కొకలాగున గానించునట్లులు మాటలాడు చుండును. లోన తద్విరుద్ధభావము నణగి యుండును. ఇట్టి ద్వైధీభావమును ప్రదర్శించుట సులభము కాదు. ఈవిషయము నుదాహరించుటకై యీనాటకమునందలి ముఖ్యరంగముల నెత్తి యందు దువ్వ బుద్ధిగర్వ మెట్లుండనో వివరించెను.

1. దువ్వబుద్ధియు రాజును వజ్జించుచును గూర్చి ప్రశంసించుట-ఇందు దువ్వబుద్ధియందు నేరకార్యమైన విధ త్యము కనబడెను, ఇది కూడదు.

2. రెండవసారి వీరు కూర్చుండియుండ "నదాచాడు" వజ్జించుటను వెదకతోపుదు నని చెడలును. అప్పుడు దువ్వబుద్ధి వానివై శ్రోతదృష్టుల సారించెను. రాజుమ్రోల నట్లాటకు వర్తింపవలెను.

3. దువ్వబుద్ధి తనయునితో వివాహప్రసంగము చేయు ట: ఇందు దువ్వబుద్ధి యోగ్యముగా ప్రవర్తించె. విషయతో ప్రశంసించునప్పు డిద్దయును పొరబడిరి. వెదకున లిత్రిచూపుట న త్రిమలగొనిని దూరబోవు పిల్లలె లివయ అట్లుగట్టు తిరి గెను. వివాహమునకు సమ్మతిం పని యెడ నా మె వర్తన మే మి యు బాగుగ లేదు. దువ్వ బుద్ధి యు నాత్యగౌరవము నిలుపుకొనలేక, ఇతికర్తవ్యతామాధుడగు పామరునకల పీటులాడి, తుదకు నెత్తికూడ మెత్తుకొనెను. పిమ్మట రంగస్థలమునుండి పోవునపుడు కనీగన్న దుడుకులండ్రి కల మెలగెనుగాని దురదనయోజ్ఞానిర్యమ డగు దువ్వబుద్ధిగల వర్తింపలేదు.

4. చంద్రహాసని దువ్వబుద్ధి గాయుపును "తలిదండ్రు లెవరు" అను పద్యము చదువును. ఇటు లైటకు చెప్పముట యొకటి, లోననుండు నూహ యొకటి. ఈ పద్యమున రెండు భావము లున్నవి. అందొకటి వాచ్యము లైటకు జూపునది. వ లొకటి వ్యంగ్యము అనగా నూహించగలది. చంద్రహాసనివై బాలి యున్నటుల మాటలాడును. కాని లోన సహాయాపన్నీ రగులుచుండును- ఇందు ప్రదర్శకు డెట్లు వర్తింపవలెను? ఇట్టి పద్యములు ప్రదర్శకునకు వ్యాసములు. రెండుభావముల నక నలువనలేనట్లు కవి కొంత "తనలో" చెప్పవలెను, కొంత "వకాశముగా" చెప్పవలెను. రెండవభావము ఇచ్చివేటు డ లేదు. కావున కవివ్యంగ్యము ప్రదర్శకున కవలయు కాదనినను వాచ్యమే యాటకు గమనింపవలెననియు, వ్యంగ్యము ప్రేక్ష కులకై గ్రహించవలెననియు నిశ్చయించుకొనెను కావలెను. కావున నిటు దువ్వబుద్ధి తన దురుద్రేకమును ప్రదర్శించవలెననుటలేదు. ఇ కొకటి, ఈపట్టున రంగస్థలమున కనేకు లుండును. కావున దువ్వ బుద్ధి తనదుర్వృత్తిని జూపవలెను. ఇట్లు రావుగారు రెండు భావములను సంకర మొనర్చి రసాభాస మొనర్చిరి. ఇది ముఖ్య మైన రంగము. ప్రదర్శనకాలమున కనువైనపోటు. పద్యము చంద్రహాసనియెటుల నాటని నుద్దేశించి చదువవలెను; పోటు రాజసభానుండిరము- వినుచారు తత్సభాసము. ఇందలిమ్రోల చదువుకప్పుడు వ్యంగ్యభావము ద్యోతకము చేతునగుదు. కాని నుబ్బరావుగారు వ్యంగ్యమే ప్రధానముగా నెంచి దువ్వబుద్ధి దురుద్రేకము లైటకున్నట్లు పద్యములోని కొన్ని పదములు చదివిరి- అందు ముఖ్యముగా "పాటచెడలు" అను పోటు. పోర మాముచెట్టి, తిరుమ ముకించి, పండ్లుకొట్టి, పొట్టి! అని యాడి, పిమ్మట చంద్రహాసనిచూచి తక్కిన భాగము చదివెను. ఇదితప్పు.

5. చంద్రహాసని జంపుచుని దువ్వబుద్ధి తనయునకు త్త రము వ్రాయుట. ఇచ్చివేటు నొక ప్రమాదముకలగెను. ఉత్తరము వ్రాయు నుద్దేశించినవెంటనే దువ్వబుద్ధి విశ్వసనీయుడు; స్వామి భక్తుడు నగు నేవనని పిలుచును. అతడు రంగస్థలమునకు వరు సుకీ దువ్వబుద్ధి శ్రోతోద్రేకమున నుత్తరము వ్రాయబూనును. దాని నాసేవకుడు దూరమునుండి చూడ గమనించును. దువ్వ బుద్ధి వాని వారిచును. అతడు మానలేదు. దువ్వబుద్ధిచేయిండ్లము వెట్టియుత్తరము వ్రాయును. ఇటు వీరిద్దయును యుక్తిరిని వర్తిం పలేదు. ఈయూక్తిప్రదర్శనము నిష్ఫలమైనదని ముగియవలెకాక, పరిహాసాన్నద మాయెను. ఇది నాటకమున నున్నదో లేక వీరు తెచ్చివెట్టివో, రసాభాసమునకు మూలమాయెను.

6. చంద్రహాసనివై నమ్మకమైన దువ్వబుద్ధి గూఢచారు లు పట్టిలేచుట: ఈగూఢచారులు నిపుణులు, ధర్మపరాయణు లు, రాజభక్తులు, ప్రాజాపతిక లేనివాని వర్ణింపబడిరి. అట్టి వారు రాజుద్రోహిని పట్టియిచ్చిరన్న, తగు విమర్శకు లెయే చంద్రహాసని వారివై ద్రోహదోషము చేయుట యాతని విచ థునకలకలము. ఒకవేళ దువ్వబుద్ధి నెట్టిగిన చంద్రహాసనుకాత డు కిచ్చివేటని నమ్మకముండవలెను, తననేవనలను మందగిం పవలెనుగాని వారుచెప్పనడమో విచ, యూరక వారిని ద డిం పునవలె యాతనిధర్మపాటమునకు లోటు. దువ్వబుద్ధియు తాను నిర్దోషివలె గంభీరభావముతో నిలవక, యాచారులసో తని బలిమూలకొనును. అది చంద్రహాసని మూలమో యెంత ప్రమాదము! కాని యాత డెటు చూచుటయేలేదు. ఇది యతని లోపము. వినను దువ్వబుద్ధియూచరణము తి వ్రనక తిజదు.

7. చంద్రహాసని వివాహసంకరము దువ్వబుద్ధి తన కుమారుని చూడవచ్చుట: ఇందుగూడ దువ్వబుద్ధి అతిచతురత లో మెలగవలయు. వివాహము తన కనమ్మకమని తనయునికి తెలియనీయునగుదు. ఇది నుబ్బరావుగారు గమనింపలేదు. మదనడు చనినపిమ్మట బాగుగ నభివ్యుంఛిరి.

8. చంద్రహాసనితో దువ్వబుద్ధి తాను చంద్రహాసనియందు చేసినవని చెప్పట. ఇటుగూడ దువ్వబుద్ధి గాంభీర్యముజ్జించి నేరగునివలె నిలిచెను. ఇటు చంద్రహాసనిని విషయము కడు నిం పుగా నుండెను.

9. తుదిరంగము. ఇందు దువ్వబుద్ధి మధనయను ప్రశంస నియును వశ్యతాపద్యోతక నుగు ననుభవము (epilogue) రసవంతముగా నున్నదని నుండి కర్తవ్యసానున మయ్యెను. రం గస్థలమునన్న తక్కినవారెల్ల కట్టబాదులవలె ననుబడి అత్త ర్యము నభినయించునదన ప్రేక్షకుల కానందదాహకము గా లేదు. కాని దువ్వబుద్ధిచాచకము చేచునైన చిటుక్కుమనక ప్రేక్షకులనును నాకరించెను. మదనడు పునీరుతు దైవస్వ దాతడు సంకరించుటలు లభివయింపలేదు అదే లోటుగాని తక్కి విషయములు బాగుగ నున్నవి.

"అంతముబాగుగనుండిన సంతయు బాగుగనుండును." చురుకులారా! ఈవిమర్శనమున దోషములే. గవ్యముపండితుని యొకరుడు. "వివాద కొరకు పురై కొకపుటి" యనుట ను బ్బరావుగారి ప్రదర్శనమున నాకు లోపములు కానించినవని నేనువ్రాసితిని. కావునవారు సత్ప్రదర్శకులుకారని నాయభిప్రాయముకాదు. ఇట్టిప్రదర్శకులలో నారు పూర్వకణ్యులు. కాని పట్టిచుగణ్యులుకారు. నేను తెనుగుప్రదర్శకుల నెందరితో చూ చితిని. అందు లైటకుని యెన్న దగినవారిలో వీరికరకటకు సంది యుటలేదు. ఒంటరిగా ప్రదర్శించువోటుల యుక్తముగా ప్రక ణించిరి. వారిప్రకృతి నాకరి నభివృద్ధి గొందింపగోరి నాకు లో చినవీరితో పడకము చేసితిని. మొత్తము వైచారునిపుణులు. ఈపా త్రము నింకొకరు ప్రకృతించిన నింతకన్న నెక్కుడుకలకలము నాకు గన్నదెరువు. నామొగమునడే ప్రాధుపాదములైదు కళా వైపులయు నాకే యలగడుటలేదు. నేనాపాత్రము నభినయించి నవో నాయందును తప్పులుపట్టవచ్చును. "కప్పులునేయుట మా నపునకు సహజము" కాని యందు గొప్ప లోపి యెరువలయు. అభినయ నునలే లేవన్న గొప్పతప్పు. ఉండవలసినంత యుండ దున్నును మితిమీరినను కొద్దితప్పు. రెండవకలము తప్పులే నాకు వీరియందు నున్నట్టిది. వానిని దిద్దుకొనుట సుకలము. దిద్దుకొన వలసి గొప్పతప్పు లేనియు లేవు.

ఈనాటకమును రంగస్థలమున జూచు ధ నాడియు తొ పారి. నుబ్బరావుగారి ప్రదర్శనము నూచుట ఈ విషయం తొ పారి. వారిప్రదర్శనపుజాత నింకను చూడగలిగివో నింతకంటె నెక్కు వదివనములు నెఱుంగవలెను. అప్పుడు తపాస్సుల నింత్తి కన్న విడిగ నేర్పలున నాకు పిలుగుదును.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర భిలాఫతు సంఘసభ కాకినాడలో 12 వ తేదీని జరుగును ఈ నెల 12 వ తేదీని మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు భిలాఫతు కార్యాలయమున ఆంధ్ర రాష్ట్ర భిలాఫతు కార్యసంఘసభ జరుగును. భిలాఫతు కార్యాలయమున రాజమండ్రి నుండి కాకిలి నాకరి మార్పుట, ఉద్యోగుల ఎన్నికలు, గయలో జరుగు నూహన కార్యముల పరిశీలనలు ప్రదేశీయుల ఎన్నికలు, ఆంధ్ర భిలాఫతు కిధి చూపుగు నుచ్చివినయములు చర్చింప బడును. మహాసభకు గయకు వెళ్ళువోల పరిణితుల దళభాగు ను 15 తేదీలోగా భిలాఫతు కార్యదర్శి కాకినాడ కుంపన ను.

శాసనసభా బహిష్కారము

ఇక సభ్యులను 'సంస్కృతి' శాసనసభలో ఎన్నికల బహిష్కారము చేయడమునకు గలయుందు మాటలు...

శాసనసభా బహిష్కారము

అసహనాత్మక కార్యక్రమాలతో మిగుల ప్రాచుర్యమును పొందిన శాసనసభా బహిష్కారము...

ఈ ప్రశ్నలకు కచ్చితమైన తేటతెల్లములు ఇవ్వవలెనని కోరుతున్నాను. శాసనసభలో జరిగిన అసహనాత్మక కార్యక్రమాలను...

శాసనసభలకు చెల్లదని మనవారిలో నిర్వివాదముగా భిన్నాభిప్రాయములు ప్రబలియున్నవి. ఈ భేదములు చాలమధ్యము...

ఈ విషయమును బట్టి మన సభాసభ్యుల స్వరూపములను నిర్ణయించుకొను యొక యభిప్రాయము ప్రబలియున్నట్లు మాకు దొరుకుచున్నది...

ఈ లోకంలోనే ముఖ్యముగా కార్యక్రమాలను నిర్వహించుటకు వలసిన ముఖ్యముగా సభ్యులను నియమించుట...

వారిని పేదరిక నిర్వహణ ప్రయత్నములచేయు. అని పేదరికము నవంబరు 5 వ తేదీన ప్రచురించబడునని తెలుపబడినది.

కాంగ్రెసు నాయకులలో చాల ముఖ్యులగువారు కొందరి ధర్మము నొసంగిన ఉపన్యాసములను జూడ వారు సంబంధముగ...

ప్రతి మానవునకును సంపూర్ణ వాక్యార్థ స్వాతంత్ర్యముండవలయునని మహాత్మాజీ యొప్పుకొనినట్లు జ్ఞాపకముచు...

అయిన ప్రజాశాసనములో ముఖ్యముగా ఆయన నిర్ణయము తప్పదు. అయినను ప్రభుత్వమున్న భయము లేకపోవుటయే గాక...

అభిప్రాయస్థాపనార్థము, తేల్చుకొనుట, ప్రార్థనలు, మహాత్మాజీ యొక్క ఆశయములను తెలుపుట...

చెన్న పురి బహిష్కారము

నవంబరు 6-వ తేదీ సోమవారము

(1) భాగ్యములు

Table with 4 columns: పేరు, బస్తా, మొదల, మొత్తం. Lists names and amounts for the first category.

(2) దత్త భాగ్యములు

Table with 4 columns: పేరు, బస్తా, మొదల, మొత్తం. Lists names and amounts for the second category.

(3) సూనె వస్తువులు

Table with 4 columns: పేరు, బస్తా, మొదల, మొత్తం. Lists names and amounts for the third category.

(4) చిల్లర వస్తువులు

Table with 4 columns: పేరు, బస్తా, మొదల, మొత్తం. Lists names and amounts for the fourth category.

(5) ఇనుము

Table with 4 columns: పేరు, బస్తా, మొదల, మొత్తం. Lists names and amounts for the fifth category.

(6) లోహములు

Table with 4 columns: పేరు, బస్తా, మొదల, మొత్తం. Lists names and amounts for the sixth category.

(7) రంగులు

Table with 4 columns: పేరు, బస్తా, మొదల, మొత్తం. Lists names and amounts for the seventh category.

స్వ దేశీ దీపములు

Advertisement for S. Rama Aiyer, P. O. No 238, Calcutta. Includes a decorative lamp illustration and text about local products.

ప్రతివారికి ప్రాణసమాన్మమైనది.

బి. శ్యామసుందర రావు బ్రదర్స్,
ఆయుర్వేదాష ధాలయము, బంపుర. Xంకాం ఇండియా

A black and white illustration of a vintage open-top automobile, likely from the 1920s or 1930s. The car is shown from a side profile, facing left. It has large, spoked wheels, a prominent front grille, and a spare tire mounted on the side. Three people are visible inside: a driver in the front seat and two passengers in the back seat. The car is depicted in a simple, stylized manner with bold lines and cross-hatching for shading.

ఈ పాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా తయారై నెట్టికెట్టు గవర్నమెంటు లైసెన్సు పొందగలరు. బస దొరకును. (11)

GALLEY'S MOTOR INSTITUTE.
Post Box No. 1004, Kil park Madras.

గొప్ప ధన్యుడర! జాతక రత్నము ఆర్థభరీడు!

PART 1

జననముత్రము పుట్టిన పేద శిశువును గునని లేకయే సంపత్కర ఫలితములను క్యాకెక్టరు రీచింకుతో సహా యెన్ని సంపత్కరములకైనను బోవ్రోతిప్పుని సహాయము ఆక్కర లేకయే తమంకితి తాము వ్రాసికొనగలరు. ధనము, సంతానము, ఆయుః కారోగ్యములు మున్నగు ద్వాదశకల్పానములతో మీ మీ జాతకములను మీ రే వ్రాసికొనగలరు. ఇది యింటిబోవ్రోతిప్పుడు. దీని వెలరు 2-0-0, నెలాఖరులోగా కొనువారికి 1-0-0 మాత్రమే వలయునో జాతకములు సరస్వమైనధరకు పంపబడును.

(164) గ్రేట్ యిండియా జ్యోతిషాలయము,

ఖజురహోట, వికాపురము రోడ్లపై

“స్వరాజ్య” సిరాబిక్కులకు

సోల్ ఏజ్యుట్స్ కాలపరిమితి వసతులు (341)

1911 సం॥ నవంబరు నెల 30-వ తేదీనో తిథిరై వది.

ఇవన్నీ అందరికీ సంబంధము సేరా నన్నిటిలోను అతిపరమ మైనది. మిగుల శ్రేష్ఠమైనది. ధర్మబాహుళ్యం 6 గ్రానులు 0-14-0, 12 గ్రానులు రు 1-8-0, 36 గ్రానులు రు 4-0-0, ఎటువూ 6 గ్రానులు రు 1-12-0, 12 గ్రానులు రు 3-4-0, 36 గ్రానులు రు 9-4-0. పోట్ల, ప్యాకింగ్ ఖర్చులు చేరు.

Swaraj Ink Factory,
173/3 (7) Cornwallis Dtseet, Calcutta.

THE BENGAL COTTON WOOLEN AND
MILL LTD.,

Wanted agents to sell shares of the above company which commenced business in grand style and guarantee 20 per cent dividend in the first year. For Prospectus and particulars please apply to Roy Dutts and Co.

172,

CALCUTTA,

జాతకము

(1) జాతకచక్రము (కుండలి) యొక్క పక్కలుగాని (2) పుట్టికడేది, జననకాల భుజియలుగాని (3) జాతికునియొక్క-జన్మ శాసనము, ప్రస్తుతపు పయస్సు, మాకు ఉత్తరము వ్రాయుకుమ యనుగాని, ఈమూటిలో నేనియో యొకటి మాకు పంపినయె డెల, జాతకునియొక్క రూపము, స్వభావము, కరీరాశి గ్యూహ, భవనంపాదన, ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, సంతానము, కళిత్ర సౌఖ్యము, ఉద్యోగము, జీవనము మొదలగు 25 సంఖ్యలుగా జా నులా కీర్తన వ్రాసి ముందుగా రు 1-4.00 లకు వి. పి. గా పం పెదము. ఈ వ్రాసినసంఖ్యలు సరిగా నున్నయెడెల, జాతకుని యొక్క ఆయుర్దాయము ఆఖరువరకు, బరుగుబోవు ప్రతిసంఖర ఫలములు, అనగా, మహాదళ, అంతరదళఫలములు గల పూరా

జాతీకము. శాస్త్రసమృద్ధిగా కర్తవ్యమేనని పంపెదము. పూర్వా
జాతీకమునకు రు 5 లు, అగును. పూర్వాజాతీకము వ్రాయించు
కొనువారు రు 2 లు, అధ్యాప్నముందుగా పంపవలెను. అట్లు
పంపగానే జాతీకము పూర్తిగా ఆఖరునకు తీర్చారుచేసి
తక్షిణ రూపాయలకు వి. పి. గా పంపెదము.

సంవత్సర ఫలము

మొత్తముమీద 1 గల 100 వరకు ముందు జరుగబోవు
ఫలములు (వాయువు, నెలలవారీగా 12 నెలల ఫలములు విరు
ముగా (వాయువుకు ఏ. పి. ఖర్చులతో) ర 1-4-0 లు అగును.
దీనికి జ్యోతిషశ్రమ గాని జన్మనామము గాని మాత్ర పంపిన
చాలును.

జాతకమార్తాంధము

రెండవభాగము ఇది 300 పేజీలు

ఇందు లక్ష స్థూపములు, గ్రహ స్థూపములు, భూవస్థూపములు, నువ్వుల
ములు, షోడశ వస్తు, ఆప్తవస్తు, తాత్పర్యగ్రహణీయముగా నుమారు
1000 పరిమాణ క్లోకములతోను, విశేషాంశములతోను ద్యాదక
భౌగోళములు మహాదశ అంతర్భాగములును, ఇంకను అనేక
సంగతులతో మిక్కిలి నులభ్యతలని ఆశ్చర్యముప్రముగా వ్రాయ
బడినది. దీనివలన అన్ని సంగతులు గూర్చిగా తెలియును.

(3512)

ఆ తరువాత బెంకటేశా (స్త్రి), గోపాలపురం, కొత్తపేట పోయి. (గోదావరి).

శ్లో మా ను ం ద ర ము

జీ క చ క్క-ని న వ లి

గ్రంథకర్త : బంటరి సత్యనాథము

ఇది నలువదేండ్లకు పూర్వ మాండ్రదేశమును కలవరపఱచిన

అంకశ్చ

నకు సంబంధించిన నవల. కథాసందర్భములు, వర్ణనలు,

రంగములు, పాత్రలు హృద్యములై చిత్రము నాకర్షించును

డిమ్మి సైజు ౧౮౦ పేజీలు ; వెల రూ 1-0-0

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్మిక సంఘము, తహిలాపెట్టు 212, మదరాసు

[illegible]

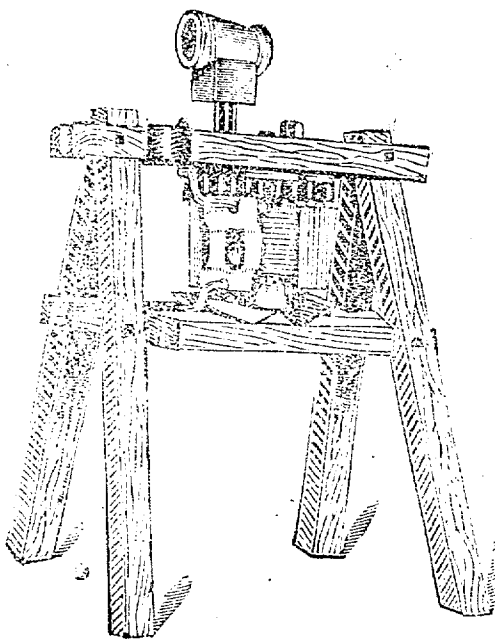
ది క్రౌన్ ఎంజినీరింగు అండు ఫౌండ్రీ వర్కుసు అండు కో,

The Crown Engineering and Foundry works & Co.

వర్కుసు: 117 బాన్ట్రా రోడ్డు, హౌరా.

Works: 117 Bantra Road Howrah.

3 రోలర్లు గల చెరుకు మిల్లులు.

అన్నిరకముల ఎంజిన్లుపోత పోయబడును.
ఘాసీలు నారయంత్రములు న్యాయమైన
ధరప్రకారము విక్రయించబడును.
నారమిల్లులు తేయాకుతోటలు కొల్లియ
మునిసిపాల్ టిటీలు, జిల్లాబోర్డుతొ, మొదలగు నాటికి
కావలసినవికూడ వంపబడును.

చెరుకుపంట సమయము సమీపించుచున్నది
గాన మీరు చెరుకుయంత్రములకు ఆర్డరు వంపు
టకు ఇదియే తగినసమయము.

యిప్పుడే ఆర్డరులను పంపిన మేము సకాల
ములో యంత్రమును సరఫరాచేయుటకు వీలుగా
నుండును. మేము యిప్పుడు అనేకయంత్రములను
సరఫరా చేసియున్నాము. అన్నియు తృప్తికర
ముగా పనిచేసినట్లు మా కాతాదారులు వ్రాసి
యున్నారు. (384)

పనితరమునందు శ్రేష్ఠత్వము, సకాలమున సరఫరాచేయుట వీటికి పూచీ నిచ్చెదము.
ధర యంతర వివరములు తెలియగోరువారు మేనేజరుకు వ్రాసి తెలుసుకొన గోరెదము.

చలికాలమున కవసరమైనవి

టీవీడ్సు, ఫ్లానల్సు, కోటింగ్సు, వర్నింగ్సు మొదలగునవి
మావద్ద సిద్ధముగానున్నవి.

పలురకముల పట్టుగుడ్డులు మీకుకావలసినధరలలో గలవు

ధనమల్ చల్లారం

ప్రదర్శనగదులు: నెం 46, రత్నన్ బజారు

పార్కుటాను, మద్రాసు.

త్వరపడుడు!

కొద్ది టిక్కెట్లుమాత్రమే!!

మించిపోవును!!!

ఏలూరులో గొప్ప మేడలాటరీ

మాటూరి బ్రహ్మన్నగారి కుమారుడు సర్వేశం తాలూకా మేడ రూ 16,500 లకు లాటరీ.
మొత్తము 3,300 టిక్కెట్లు. టిక్కెట్లు 1-కి రూ 5 లు మాత్రమే.

ఆద్యులారా! కృష్ణాజిల్లా ఏలూరు పెద్దబజారులో మునిసిపాలిటీ 148 రంగుల వాస్తవికతమైన స్థలములో నేను
1918 సం॥రంలో కట్టించిన రెండవముగల గలిన శా.మేడను అద్దా. బీరువాల ఫీట్టింగు సహా గవర్నమెంటువారికి తెలియ
పరచినవిషయం లాటరీమాలముగా విక్రయించుచున్నాను. ఇప్పటికే చాలా టిక్కెట్లు ఖచ్చబడినవి. ఇంకను కొన్ని
టిక్కెట్లు మాత్రము గలవు. టిక్కెట్లు కావలసినవారు త్వరపడినవో లభింపగలవు 2. టిక్కెట్లన్నియు పూర్తిమైన వెంట
నే లా రి యెప్పుడు కలిపేదియో, లాటరీ చేయువిధానమును. తప్పియగా నుండు యాభిప్రాయము, స్వరాజ్య పత్రికలోను
ప్రచురించిన పిక్చర్ గొప్ప ఉద్యోగములు, పెద్దకునమయము వగయిరాల యెదుట ఏలూరులోనే లాటరీ కల్పబడును.
3. ఈ టిక్కెట్లన్న కనులయ్యే సాములో ఏజెంట్ల కమిషనువగైరా ఖర్చులపోను మిగతాసాము లాటరీ టిక్కెట్లు
పూర్తి అయ్యే వరకును యెలూరు సెంట్రల్ కో ఆపరేటివు బ్యాంక్లో నుంచి లాటరీ అనంతరము దీక్షికోనబడును.
4. ఈ మేడను తనఖాలు కగైరా ఆ గ్యాక్రంతము తేమి చేసియుండలేదు. సదరు మేడకు ఎవరియ యేతగాదాబవచ్చినా
వా స్వంత ఖర్చుతో పరిష్కరించి యీ మేడను నిర్వహించగలవాడను. లాటరీలో గెలుపొందిన వారలు వారి
స్వంత ఖర్చుతో గెలుపొందిన 15 జూలై 1922 వరకు సమయమైన దస్తావేజు వ్రాయించుకొని యెలూరు సబురిజ
స్టేషన్ లోకి రిజిస్టరు చేయించుకొనగలరును. అం: వాడవచ్చు పైటికెట్లను, యెన్ఫాంత్రపు సర్టిఫికెట్లు కగై
రాలు రిజిస్టరీ కాలముందు యిచ్చి ఆస్తి స్వాధీన పరచబడును. 5. టిక్కెట్లు కాలసిన వారు తమ ఆద్రున్న సన్నిధిముగ
వ్రాయుచు, టిక్కెట్లు 1-కి రూ 5 లునా. వాపేర పనియూద్దకు చేసియెడల అందిన వెంటనే లాటరీ టిక్కెట్లు తిరుగు
టపాటి నివేదించబడును. 6. పది టిక్కెట్లు ఒకేసారి కొనుపాకి ఒకటిక్కెట్లు కమిషనుగా యిచ్చబడును. 7. ముందు
టిక్కెట్లు వి. పి. గా పంపబడవు. 8. పోస్టు ఖర్చులు పంపినదే జవాబు యిచ్చబడదు.

మాటూరి సర్వేశం, మేడ హక్కుదారుడు, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

అపూర్వజ్యోతిష గ్రంథరాజము

వీని గురించి 28-7-21 తేదీగల "ఆంధ్రపత్రిక" యొక్క
వ్రాయుచున్నది. "హేమన్య అస్వయన్య" ఇయ్యది సర్వజ్యోతిష
యొక్క ముగిసిన పుస్తకమాణికము. ఇందలి శ్రుతినిషయమును ఆ
మూలము. జ్యోతిషములను ప్రబలించించు మాయాపులకు
పదులు, పాతికలు సమర్పించి వారు చెప్పెడు కల్పమాటలు నమ్మి
మోసపోవునాటికి కల్పకథలు. ఇతరులనహాయ మేమియు నక్క
రలేకుండ జాతకము, జ్యోతిషము మున్నగువానితో పనిలే
కుండ ఏనెల కానెల కలంగల భవిష్యములను ఎవరియెట్లు
వారు కడునులభముగ చూచుకొనవచ్చును. అట్లు ప్రతినిషయ
మును ప్రతివారికిని బాగుగ బోధపడునట్టి యీగ్రంథరాజము
అతిసులభమైన తెలుగులో వ్రాయబడినది. మరణకాలమును
నిర్ణయించుట, సూర్యచంద్రకాదులను బట్టి కుభకార్య ప్రారంభ
మునకు అనుకూలకాలనిర్ణయము, దీర్ఘజీవికమునకు శ్చేయవలసిన
పనులు నిందు వివరింపబడెను. ఒకరిసహాయ మనసరములేకుండ
తెలియజలసిన విషయములన్నియు దీనియందు గలవను టితిశ
యోక్తిగాదు." దీనివెల పోస్టుఖర్చులుగాక రూ 2.00-0.

ప్రీమియర్ ఎప్రిలాజికల్ బిరో,

హోదకం, విశాఖపట్నంజిల్లా

బహుమానము

వైద్య విద్య

ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములకు మార్గదర్శి
అన్ని భాషలలో దొరుకును.

రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ,

(8198)

27, చిన్నబజారు, మద్రాసు.

ఎస్. మోహిద్దీన్, ఎమ్. ఖాసిమ్

సాహెబ్ అండుకో

ఫర్మి చక్ మేకర్లు, సర్పారావుపేట

క్రొత్తమాపు మేలైన గృహోపకరణములు

ధరలు సరసము, ఒకసారి ఆర్డరునుపంపి

పరీక్షించుకోరెదము

అకుపచ్చ క్యాన్ వాసు చేయబడిన క్యాంపునుచను

సాధారణ క్యాన్ వాసు చేయబడినది	1-కి ధర రూ 14/-
మంచమునకుక గింపించి	1-కి ధర రూ 12/-
పరచాలు, కోదులు, దారము	1-కి ధర రూ 1/-
క్యాంపు ఇనుపముడుపు ఈజీ టర్నీ	1-కి ధర రూ 1 8/-
వాతకలక	1-కి ధర రూ 7/-
క్యాంపు ఇనుపముడుపు టర్నీ ఇనుప ఆర	1-కి ధర రూ 1/-
క్యాంపు టర్నీ ఆరము తేకుండా	1-కి ధర రూ 4/-
క్యాంపు ఇనుపములు	1-కి ధర రూ 3 4/-
క్యాంపు ఇనుపపొర్టింగు మేజా	1-కి ధర రూ 2 8/-
క్యాంపు టర్నీ	1-కి ధర రూ 8/-
పూకు (రాకింగు) టర్నీ	1-కి ధర రూ 4/-
	1-కి ధర రూ 6/-

అపూర్వరాజకీయ గ్రంథములు

1. పుష్పాంజలి (భావగీతములు)	1 8 0
2. తిలకుమహాశయుని సంపూర్ణ ఉపన్యాసములు	2 4 0
3. గాంధీమహాత్ముని సంపూర్ణ జీవితము	1 8 0
4. ఆంధ్రమాత (రాజకీయనాటకము)	1 0 0
5. స్వరాజ్యపతాకము	1 0 0
6. సంస్కారణి	1 0 0
7. స్వరాజ్యధ్వజము	0 12 0
8. స్వరాజ్య రథము	0 8 0
9. గాంధీ మహాదయము	0 8 0
10. ఆల్ఫీ ప్రభుత్వలనిర్బంధము	0 10 0
11. ఆసియాఖండవిజ్ఞానరహస్యము	0 8 0
12. నిరాకరణోద్యమతత్వము(ఆంధ్రమాసు)	0 6 0

ఆంధ్రదేశమున ప్రకటింపబడు రాజకీయగ్రంథము అన్నియు
మావద్ద దొరుకును.
(402) ఉపేంద్రప్రచురణాలయము,
17, నారాయణమొగగిరిపేట మద్రాసు